WYMAGANIA EDUKACYJNE Z JĘZYKA POLSKIEGO NA POSZCZEGÓLNE OCENY DLA UCZNIÓW KLAS: VII a, VII b, VII c SZKOŁY PODSTAWOWEJ NR 4 Z ODDZIAŁAMI INTEGRACYJNYMI IM. KS. JANA TWARDOWSKIEGO W OLECKU W ROKU SZKOLNYM 2021/2022

Temat lekcji	**Teksty literackie, teksty kultury, treści językowe i stylistyczne, formy wypowiedzi**	**Wymagania**			
		KONIECZNE (ocena: dopuszczający)	**PODSTAWOWE (ocena: dostateczny)**	**ROZSZERZONE (ocena: dobry)**	**DOPEŁNIAJĄCE (ocena: bardzo dobry)**
		Uczeń:	**Uczeń spełnia wymagania konieczne, a także:**	**Uczeń spełnia wymagania podstawowe, a także:**	**Uczeń spełnia wymagania rozszerzone, a także:**
Po co czytać? (lekcja godzinna)	*Czytanie jako słuchanie siebie* (s. 7–9) Jacek Dukaj, *Wroniec*, fragment (s. 9) wewnętrzna mowa czytelnika	• czyta cicho ze zrozumieniem, wyszukując potrzebne informacje; • potrafi sformułować odpowiedź na pytanie, po co ludzie czytają; • w wypowiedziach odwołuje się przynajmniej do jednego utworu	• potrafi podać szczegółowe znaczenia słów *przyjemność*, *mądrość* (w kontekście aktu lektury); • w wypowiedziach odwołuje się lektur szkolnych	• rozumie istotę czytania jako formy spotkania z samym sobą; • wyjaśnia pojęcie *wewnętrzna mowa czytelnika*	• określa, na czym polega subiektywny charakter lektury
Czytanie jako spotkanie z Innym (lekcja godzinna)	*Czytanie jako spotkanie z Innym* (s. 10–11) Gerard Boersma, *Inny świat – mężczyzna czytający książkę* (s. 12)	• zadaje pytania do czytanego tekstu; • podaje synonimy do słowa *inny*; • opisuje świat przedstawiony na obrazie Gerarda Boersmy	• podaje przykłady wskazanych rodzajów inności; • wyróżnia w przywołanym tekście Jacka Dukaja bliskie i obce elementy świata przedstawionego; • interpretuje tytuł obrazu Gerarda Boersmy	• wskazuje przykłady książek, które czymś go zaskoczyły, i uzasadnia swój wybór; • przygotowuje autoportret z ulubionym tekstem literackim	• wyjaśnia funkcję zapisu słowa *Inny* wielką literą
O poecie na wiosnę… (Kazimierz Wierzyński, *Zielono mam w głowie*) (lekcja godzinna)	Kazimierz Wierzyński, *Zielono mam w głowie* (s. 194)	• czyta utwór głośno i wyraźnie; • określa osobę mówiącą w wierszu; • wskazuje w wierszu motywy ze świata przyrody; • określa nastrój wiersza	• czyta głośno, dokonując interpretacji; • podaje cechy osoby mówiącej i uzasadnia je cytatami; • określa tematykę utworu; • wyjaśnia, czym jest przerzutnia; • wskazuje sformułowania wywołujące „barwne” wrażenia	• nazywa stany emocjonalne osoby mówiącej w wierszu; • wyjaśnia symboliczne znaczenia kolorów; • określa, jaką funkcję pełnią motywy roślinne; • wskazuje przerzutnię	• wyjaśnia sens wyznania osoby mówiącej w wierszu; • opisuje wyobrażoną przez siebie malarską wersję wiersza; • wyjaśnia, co daje zastosowanie przerzutni
Bliskie związki poezji ze... sportem (Kazimierz Wierzyński, *100 m*) (lekcja godzinna)	Kazimierz Wierzyński, *100 m* (s. 196) rymy dokładne, niedokładne, żeńskie, męskie	• czyta utwór głośno i wyraźnie; • określa osobę mówiącą w wierszu; • określa tematykę utworu; • proponuje własny tytuł wiersza; • odczytuje rymy	• charakteryzuje sytuację liryczną; • określa cel sportowca, środki, które prowadzą go do celu, i przeciwnika, którego musi pokonać; • rozróżnia rymy dokładne i niedokładne, żeńskie i męskie	• nazywa stany emocjonalne osoby mówiącej w wierszu; • określa funkcję, jaką pełnią rymy w wierszu; • wypowiada się na temat wierszy o tematyce sportowej	• wymienia bohaterów innych utworów, którzy cechami przypominają postać mówiącą w wierszu, i uzasadnia swoją opinię; • dokonuje przekładu wiersza na język filmu
Sprawdzian diagnostyczny na początek klasy 7 i jego omówienie (dwie godziny					

lekcyjne)					
Skąd się wzięła literatura? (lekcja godzinna)	*Zaczęło się od mówienia…* (s. 14–15) *Wszystko było poezją, czyli o wspólnej kolebce liryki i epiki* (s. 39–41)	• zapoznaje się z historią powstania literatury; • wie, że najstarsze teksty były przekazywane ustnie; • czyta tekst ze zrozumieniem, wybiera wskazane informacje	• określa rolę tradycji oralnej w powstaniu piśmiennictwa; • odszukuje informacje na osi czasu, łączy je z przeczytanym tekstem	• charakteryzuje rolę poezji w czasach antycznych; • na podstawie tekstu wyjaśnia, w jakim celu ludzkość zaczęła tworzyć literaturę	• wskazuje cechy literatury oralnej; • rozumie istotę poetyckiej formy liryki i epiki w czasach antycznych
Biblia – księga nad księgami (lekcja godzinna)	infografika: *Święta księga* (s. 18–19) William Blake, *Stworzenie świata* (s. 44)	• zna i stosuje wiadomości dotyczące Biblii z klas 4–6; • wyszukuje w tekście potrzebne informacje; • zapoznaje się z informacjami zawartymi w infografice	• określa genezę Biblii; • doskonali umiejętność korzystania z przypisów	• wskazuje i odczytuje symbole i motywy biblijne występujące w tekstach kultury; • omawia walory estetyczne przywołanych tekstów	• analizuje i porównuje teksty kultury; • analizuje i interpretuje *Stworzenie świata* Williama Blake'a oraz dzieła malarskie zawarte w infografice
Malarska wizja stworzenia człowieka – „czytamy" fresk Michała Anioła (lekcja godzinna)	Michał Anioł, *Stworzenie Adama* (s. 24–25) tekst kultury, fresk	• rozpoznaje na obrazie biblijny motyw stworzenia człowieka; • zapoznaje się z podstawowymi informacjami na temat autora i dzieła; • wylicza elementy przedstawione na obrazie; • komentuje tytuł dzieła	• zna treść biblijnej opowieści o stworzeniu człowieka; • odtwarza podstawowe informacje na temat autora i dzieła; • charakteryzuje wygląd poszczególnych elementów obrazu; • nazywa uczucia postaci przedstawionych na obrazie; • wyjaśnia znaczenie poszczególnych elementów dzieła	• formułuje instrukcję dotyczącą analizy obrazu; • określa zasady kompozycji dzieła; • opisuje relacje zachodzące między przedstawionymi postaciami; • wyjaśnia sens obrazu, korzystając z informacji w podręczniku; • wie, na czym polega technika fresku	• objaśnia symbolikę ukazanej sceny, odwołując się do Biblii; • omawia podobieństwa i różnice dotyczące rodowodu człowieka przedstawionego w malarstwie i literaturze
Krótki przewodnik po Edenie (Księga Rodzaju, *Pierwotny stan szczęścia*) (lekcja godzinna)	*Biblia* – fragmenty *Starego Testamentu*, *Księgi Rodzaju* (2,8–25: *Pierwotny stan szczęścia*) (s. 20–21) Hieronim Bosch, *Ogród rozkoszy ziemskich* (s. 20) Bracia Limbourg, *Pierwszy grzech i wypędzenie pierwszych rodziców* (s. 21) symbol, motyw	• klasyfikuje przeczytany tekst jako fragment Biblii; • wymienia w kolejności najważniejsze wydarzenia; • wymienia i ogólnie omawia elementy świata przedstawionego; • wskazuje na pokrewieństwo kategorii *raj* i *szczęście*	• krótko streszcza przebieg wydarzeń; • określa elementy świata przedstawionego, odwołując się do tekstu; • porównuje biblijny opis raju z jego malarskimi wyobrażeniami; • pisze krótki tekst argumentacyjny	• wyjaśnia ogólne znaczenie motywu raju, podaje synonimy tego słowa; • wskazuje inne motywy o charakterze symbolicznym; • potrafi zinterpretować znaczenie tytułu opowieści (*Pierwotny stan szczęścia*); • określa wartości związane z motywem raju	• wskazuje i interpretuje zawarte w tekście motywy o charakterze symbolicznym; • porównuje naukową i biblijną wizję stworzenia świata; • definiuje i interpretuje słowo *szczęście* w kontekście opowieści biblijnej; • układa rozwinięty opis miejsca, stosuje zróżnicowane słownictwo opisowe; • sprawnie sporządza tekst argumentacyjny, bogato argumentuje
Jak ludzie komunikują się ze sobą? (lekcja godzinna)	*Co to jest komunikacja?*, *Elementy komunikacji językowej* – podręcznik	• wymienia różne sposoby komunikowania się ludzi; • zwraca uwagę na rolę nadawcy i odbiorcy w procesie komunikacji językowej	• określa język jako system znaków; • wyjaśnia, jaką funkcję pełni język ciała w przekazywaniu informacji; • potrafi wskazać niezbędne	• odróżnia znaki umowne i naturalne; • wskazuje różne aspekty komunikacji niewerbalnej; • charakteryzuje składniki aktu komunikacji językowej;	• rozumie konieczność uwzględnienia kontekstu kulturowego w odczytywaniu komunikatów niewerbalnych; • wskazuje warunki skutecznej komunikacji

	Gramatyka i stylistyka (s. 70–73) znak: konwencjonalny, naturalny; komunikacja: językowa, niewerbalna; składniki aktu komunikacji: nadawca, odbiorca, komunikat, kod, kontekst, kontakt; kompetencja językowa		elementy procesu komunikacji	• wyjaśnia, na czym polega kompetencja językowa	
Epoka wielkiej komunikacji (lekcja godzinna)	*W cyfrowym świecie. Epoka wielkiej komunikacji* (s. 318–321)	• czyta cicho ze zrozumieniem, wyszukując potrzebne informacje; • wymienia wybrane współczesne środki przekazywania informacji; • wyjaśnia znaczenie słowa *multimedialny*; • potrafi wskazać korzyści i zagrożenia płynące z internetu	• wymienia wynalazki techniczne XX wieku określane mianem rewolucji audiowizualnej; • wyjaśnia różnicę między transmisją a interakcją; • wyjaśnia pochodzenie niektórych terminów komputerowych; • wylicza korzyści i zagrożenia płynące z internetu	• charakteryzuje współczesne środki przekazywania informacji; • omawia przykład zastosowania techniki cyfrowej; • uzasadnia stwierdzenie, że internauta może być jednocześnie nadawcą i odbiorcą informacji; • formułuje, korzystając z tekstu, zasady posługiwania się współczesnymi mediami; • wylicza korzyści i zagrożenia związane z grami komputerowymi	• przygotowuje projekt wystąpienia multimedialnego; • przedstawia pomysł swojej wymarzonej gry komputerowej
Intencja i cel wypowiedzi a grzeczność językowa (lekcja dwugodzinna)	*Intencja i cel wypowiedzi*, *Co to jest intencja wypowiedzi?* – podręcznik *Gramatyka i stylistyka* (s. 80–82) intencja wypowiedzi, cel wypowiedzi, grzeczność językowa	• rozumie, że każdy komunikat jest formułowany w określonym celu; • zna pojęcia: *aprobata*, *dezaprobata*, *negacja*, *prowokacja*; • rozumie, czym jest grzeczność językowa (etykieta językowa)	• określa rodzaje wypowiedzi ze względu na cel; • zna i potrafi zdefiniować pojęcia niezbędne w formułowaniu wypowiedzi zgodnie z intencją jej autora; • definiuje pojęcie *grzeczność językowa*	• doskonali umiejętność formułowania myśli zgodnie z założoną intencją; • odczytuje z tekstu intencję wypowiedzi; • zna i stosuje zasady etykiety językowej; • redaguje krótkie wypowiedzi pisemne zgodnie z etykietą językową	• zwraca uwagę na rolę intonacji w wypowiedziach ustnych; • wskazuje przykłady dokonywania zmian w rzeczywistości za pomocą języka; • omawia główne cechy współczesnego modelu grzeczności językowej
Skąd się wzięły mity? (lekcja godzinna)	Zygmunt Kubiak, *U źródeł mitów greckich* (s. 34–37) mit, tekst popularnonaukowy	• czyta uważnie tekst, wybierając odpowiednie informacje	• odróżnia mity heroiczne od innych; • opracowuje oś czasu z opisem	• wskazuje przykłady mitów, których fabuła wiąże się z morzem; • wskazuje w tekście fragmenty pisane stylem naukowym oraz mające charakter poetycki; • kwalifikuje tekst jako popularnonaukowy i uzasadnia swoje zdanie	• wyjaśnia symbolikę motywu morza; • określa, na czym polega związek mitów i literatury
Tezeusz – ateński bohater (lekcja godzinna)	*Dzieje Tezeusza*, fragment *Mitologii* Jana Parandowskiego	• wymienia najważniejsze wydarzenia tekstu; • przedstawia Tezeusza;	• relacjonuje przebieg wydarzeń w micie; • określa elementy świata	• ocenia dokonania bohatera; • odczytuje sens mitu, odwołując się do tekstu;	• wymienia znane mity i przedstawia sensy wybranych opowieści tego typu;

	(s. 27–30) mit, symbol	• wie, że utwór jest mitem; • wymienia wybrane elementy świata przedstawionego	przedstawionego; • wymienia dokonania bohatera, jego zasługi i winy; • wyjaśnia, czym są mit i mitologia; • wyjaśnia frazeologizmy wywodzące się z mitologii; • opowiada o znanych bogach i bohaterach mitologicznych	• rozumie, czym są prawda historyczna, fikcja literacka, fantastyka; • wyjaśnia symboliczne znaczenie nici Ariadny i labiryntu	• formułuje hipotezę, uzasadnia ją, korzystając z tekstu źródłowego
Moim zdaniem, czyli jak wyrazić swoją opinię (lekcja godzinna)	*„Jeśli chodzi o mnie…" – opinia i jej uzasadnienie* (s. 93–94) informacja, opinia	• odróżnia informację od opinii; • wskazuje sformułowania podkreślające fakt wypowiadania się we własnym imieniu; • formułuje proste opinie na temat przeczytanego tekstu, podkreślając, że mówi we własnym imieniu	• wyraża własne zdanie i je uzasadnia; • układa zdania złożone, w których do opinii dodaje wstępny argument	• przekształca podane sformułowania w taki sposób, aby sygnalizowały fakt wypowiadania się we własnym imieniu; • wyraża własną opinię, gromadząc na jej poparcie kilka argumentów; • porządkuje argumenty za pomocą wskazujących na to sformułowań	• formułuje wypowiedzi logiczne, zrozumiałe i poprawne pod względem językowym; • wykorzystuje zaproponowane przez siebie sposoby wyrażania własnej opinii
Uczymy się dyskutować (lekcja dwugodzinna)	*Moje zdanie jest takie, czyli warsztat dyskutanta* (s. 85) dyskusja, opinia, argument	• wyjaśnia, czym jest dyskusja; • podejmuje próbę udziału w dyskusji; • formułuje swoje sądy	• w formułowanych sądach potrafi zaznaczyć brak stanowczości; • gromadzi argumenty na poparcie tezy; • bierze udział w dyskusji; • wie, jakie zasady obowiązują dyskutantów	• formułuje opinię popartą uzasadnieniem; • posługuje się słownictwem pozwalającym wyrazić i uzasadnić własne zdanie (doskonalenie umiejętności argumentacji); • zabiera głos w dyskusji zgodnie z obowiązującymi zasadami	• bierze czynny udział w dyskusji, potrafi przekonująco przedstawiać swoje stanowisko
Dokąd zmierzasz, człowieku? (Adam Zagajewski, *Szybki wiersz*) (lekcja godzinna)	Adam Zagajewski, *Szybki wiersz* (s. 228) chorał gregoriański	• czyta głośno i wyraźnie tekst utworu; • cytuje fragmenty wiersza wskazujące na sytuację liryczną, w jakiej znajduje się bohater; • wskazuje w wierszu informacje na temat okoliczności towarzyszących przedstawionej sytuacji; • nazywa stan ducha osoby mówiącej w wierszu	• określa przeżycia, stany emocjonalne bohatera; • charakteryzuje sytuację liryczną; • wskazuje w tekście fragmenty dotyczące miejsca pobytu bohatera; • opowiada o świecie przedstawionym w wierszu; • odczytuje zaskakujące połączenia słowne	• czyta głośno, dokonując interpretacji; • podaje charakterystyczne cechy chorału jako utworu muzycznego; • wyjaśnia sens sformułowań określających sytuację, w jakiej znalazł się bohater	• określa problematykę wiersza, rozwijając wybraną propozycję; • wypowiada się na temat odrodzenia elementów chorałowych w muzyce popularnej; • porównuje wiersz z chorałem
Świat przekształcony magią (Adam Zagajewski, *Wzgórze*) (lekcja godzinna)	Adam Zagajewski, *Wzgórze* (s. 231) Paul Cézanne, *Góra Sainte-Victoire* (s. 231)	• czyta głośno i wyraźnie tekst utworu; • formułuje pytania, które nasuwają się po przeczytaniu wiersza; • wypowiada się na temat obrazu	• proponuje inny tytuł dla obrazu; • rozumie, jaki sposób tworzenia obrazu poetyckiego zastosował Zagajewski	• wskazuje we fragmencie zapisków zdanie, które mogłoby być wyjaśniającym komentarzem do wiersza; • porównuje świat przedstawiony na obrazie i w wierszu • określa rolę poezji	• porównuje środki artystycznego wyrazu zastosowane przez poetę i malarza; • wypowiada się na temat roli poezji, odwołując do wybranych przykładów; • pisze zmetaforyzowany opis przedstawionego pejzażu
Portret zdeformowany, czyli taka jest, a jaka powinna	Ignacy Krasicki, *Żona modna* (s. 47–52) Adam Mickiewicz,	• poznaje najważniejsze fakty z biografii Adama Mickiewicza i Ignacego Krasickiego; • odtwarza treść satyry Ignacego	• streszcza satyrę Krasickiego; • nazywa wady bohaterów; • wskazuje cechy satyry jako gatunku literackiego;	• analizuje i komentuje historię małżeństwa pana Piotra i jego żony; • dostrzega uniwersalność postaw	• tworzy wypowiedź pisemną na temat współczesnych wzorców żony; • uzasadnia przynależność bajki

być żoną (lekcja dwugodzinna)	*Żona uparta* (s. 58) William Hogarth, *Modne małżeństwo* (s. 51) plakat z filmu *Żona modna*, reż. Vincente Minelli (s. 55) satyra, bajka (bajka narracyjna, bajka epigramatyczna)	Krasickiego; • wymienia bohaterów, wstępnie ich charakteryzuje; • opisuje na podstawie utworu *Żona modna* wygląd domu i ogrodu pana Piotra przed jego ślubem i po zmianach wprowadzonych przez tytułową bohaterkę; • wskazuje w tekście Krasickiego fragment zawierający przesłanie satyry; • klasyfikuje utwór jako satyrę; • odtwarza treść bajki *Żona uparta*; • klasyfikuje utwór Adama Mickiewicza jako bajkę; • wskazuje przesłanie zawarte w bajce Mickiewicza; • wskazuje w utworze neologizmy	• wyjaśnia przesłanie satyry; • opowiada treść bajki *Żona uparta*; • wyjaśnia neologizmy występujące w utworze Adama Mickiewicza; • potrafi wskazać cechy gatunkowe bajki w *Żonie upartej*; • komentuje przesłanie zawarte w utworze Mickiewicza	bohaterów; • uzasadnia przynależność *Żony modnej* do gatunku satyry; • porównuje utwór Krasickiego i obraz Hogartha *Modne małżeństwo*; • charakteryzuje bohaterów filmu *Żona modna* na podstawie plakatu	Mickiewicza do określonej kategorii odmiany bajki (bajka epigramatyczna, bajka narracyjna); • określa funkcję neologizmów w utworze Mickiewicza; • zestawia wizerunek tytułowej bohaterki w satyrze *Żona modna* Krasickiego i bajce *Żona uparta* Mickiewicza
Siódme – nie kradnij, lecz cytuj! (lekcja godzinna)	*Co to jest cytat? Do czego służy?*, *O czym należy pamiętać przy cytowaniu?* – podręcznik *Gramatyka i stylistyka* (s. 93–94) cytat	• rozpoznaje cytat w tekście	• potrafi wykorzystać cytat w wypowiedzi pisemnej; • zna zasady poprawnego cytowania	• rozwija umiejętność prawidłowego zapisu interpunkcyjnego	• rozumie rolę i funkcję cytatów w wypowiedzi
O uczniach i nauczycielach z Akademii Weltona (lekcja dwugodzinna)	Nancy H. Kleinbaum, *Stowarzyszenie Umarłych Poetów* (lektura czytana w całości) *Stowarzyszenie Umarłych Poetów* – zadania do lektury (s. 120–124)	• poznaje najważniejsze fakty z biografii Nancy H. Kleinbaum; • redaguje notatkę na temat istotnych zagadnień poruszanych w powieści; • wskazuje cztery zasady obowiązujące w Akademii Weltona; • charakteryzuje Johna Keatinga jako nauczyciela; • zbiera argumenty do wypowiedzi argumentacyjnej na temat roli szkoły w życiu człowieka	• opisuje wartości, zasady i codzienność Akademii Weltona; • ocenia, czy dyrekcja szkoły była wierna głoszonym ideałom; • charakteryzuje Johna Keatinga na tle innych nauczycieli z powieści *Stowarzyszenie Umarłych Poetów*; • podaje powody odejścia Keatinga ze szkoły; • zbiera argumenty do wypowiedzi argumentacyjnej na temat roli szkoły w kreowaniu zainteresowań i pasji młodych ludzi	• ocenia stopień przydatności Akademii Weltona jako miejsca nauki dla siebie i swoich rówieśników; • redaguje wypowiedź argumentacyjną na temat: „Czy starsi powinni układać życie młodszym?”	• wyjaśnia i ocenia powody odejścia Keatinga ze szkoły; • omawia, w jakim stopniu sens istnienia szkoły można łączyć z takimi pojęciami, jak poszukiwanie, przygoda, eksperyment, wolność, przekraczanie granic itp.
Czego poszukiwali	Nancy H.	• wyjaśnia, czym było	• formułuje pytania nasuwające	• redaguje – w postaci krótkiej	• wyjaśnia, co łączy ze sobą:

członkowie Stowarzyszenia Umarłych Poetów? (lekcja godzinna)	Kleinbaum, *Stowarzyszenie Umarłych Poetów* (lektura czytana w całości) *Stowarzyszenie Umarłych Poetów* – zadania do lektury (s. 120–124)	Stowarzyszenie Umarłych Poetów; • przedstawia wybranego członka Stowarzyszenia; • opowiada historię Neila Perry'ego; • wskazuje problemy, z jakimi borykali się bohaterowie powieści; • wskazuje fragmenty ujawniające obecność narratora	się pod wpływem historii Neila Perry'ego; • określa, na czym polegał wpływ Johna Keatinga na postawy i decyzje bohaterów; • omawia kompozycję rozdziału mówiącego o śmieci Neila; • ocenia, czy narrator przedstawia swój punkt widzenia	opowieści lub planu wydarzeń – kronikę weltońskiego oddziału Stowarzyszenia Umarłych Poetów; • ocenia stopień zaangażowania różnych bohaterów powieści w funkcjonowanie Stowarzyszenia Umarłych Poetów; • przedstawia racje Neila Perry'ego i jego ojca; • objaśnia na podstawie wybranego rozdziału (np. mówiącego o śmierci Neila) sposób relacjonowania zdarzeń przez narratora	występ Todda na środku klasy (przy okazji recytacji własnych wierszy uczniów), koncert saksofonowy Charliego w grocie oraz rozmowę telefoniczną Knoxa z Chris; • wyjaśnia sens sformułowania Walta Whitmana o dopuszczeniu do głosu „prawdziwej natury" każdego człowieka; • objaśnia wpływ charakteru narracji na czytelnika
Po co ludziom poezja? – rozważania na podstawie *Stowarzyszenia Umarłych Poetów* (lekcja godzinna)	Nancy H. Kleinbaum, *Stowarzyszenie Umarłych Poetów* (lektura czytana w całości) *Stowarzyszenie Umarłych Poetów* – zadania do lektury (s. 120–124)	• wyszukuje w tekście powieści fragmenty dotyczące czytania literatury; • przedstawia poglądy Keatinga na temat znaczenia poezji w ludzkim życiu; • wybiera spośród wierszy przywołanych w powieści ten, który wyraża bliskie mu refleksje, i uzasadnia swój wybór	• zajmuje stanowisko wobec zawartych w tekście poglądów na temat roli literatury w życiu człowieka; • wskazuje przyczyny braku zainteresowania poezją	• interpretuje wypowiedź Keatinga na temat poezji; • wyjaśnia, czy możliwa jest poezja bez udziału człowieka	• wybiera – spośród wierszy zamieszczonych w podręczniku – utwory mogące wejść w skład zbioru poezji pozostawionego Neilowi przez Keatinga i uzasadnia swój wybór; • ocenia wpływ na odbiorcę powieści Kleibaum i filmu w reżyserii Weira
***Pisanie o poezji nie jest moją namiętnością…* Przewrotność czy „wyznanie wiary"? (Wisława Szymborska, *Niektórzy lubią poezję*)** (lekcja godzinna)	Wisława Szymborska, *Niektórzy lubią poezję* (s. 211) Alfons Mucha, *Alegoria poezji* (s. 211)	• odróżnia osobę mówiącą od autora; • określa temat wypowiedzi osoby mówiącej w tekście; • odczytuje z właściwego słownika znaczenie słowa *poezja*; • podaje synonimy do słowa *lubić*; • opisuje obraz *Alegoria poezji*	• wskazuje i omawia cytaty uzasadniające sformułowanie tematu wypowiedzi osoby mówiącej w tekście; • odtwarza – na podstawie definicji słownikowej – znaczenie słowa *poezja*; • wskazuje wyraz mogący – w kontekście wiersza Szymborskiej – zastąpić słowo *lubić*; • wykazuje podobieństwo tytułowej bohaterki z obrazu Muchy do antycznej muzy	• przedstawia osobę mówiącą w wierszu; • wyjaśnia różnice w pojmowaniu funkcji i roli osoby mówiącej i autora; • charakteryzuje styl wypowiedzi osoby mówiącej; • samodzielnie wyjaśnia znaczenie słowa *poezja*; • wyjaśnia cel podziału tekstu Szymborskiej na wyodrębnione cząstki; • określa stosunek wobec poezji, ilustrując swoje stanowisko tytułami innych tekstów lirycznych; • określa cechy poezji na podstawie obrazu Muchy	• charakteryzuje osobę mówiącą w wierszu; • omawia związek kompozycji wiersza Szymborskiej z przesłaniem utworu; • formułuje wniosek na temat połączenia słowa *lubić* z innymi wyrazami; • wybiera – jego zdaniem – najważniejszy / najbardziej zaskakujący fragment wiersza oraz uzasadnia swój wybór; • definiuje – w odniesieniu do obrazu Muchy i wiersza Szymborskiej – istotę poezji
***Pan od przyrody*, czyli o nauczycielu idealnym** (lekcja godzinna)	Zbigniew Herbert, *Pan od przyrody* (s. 207–208)	• rozpoznaje osobę mówiącą w wierszu Herberta; • wyszukuje fragmenty, w których ujawnia się osoba mówiąca;	• przedstawia w punktach lub streszczeniu historię osoby mówiącej w liryku Herberta; • omawia relacje łączące podmiot liryczny z bohaterem;	• szuka w wierszu Herberta przenośni i wyjaśnia ich znaczenie; • podejmuje próbę określenia związku między formą i interpunkcją zastosowaną w liryku	• charakteryzuje sposób wypowiedzi podmiotu lirycznego; • nazywa i omawia związki emocjonalne między podmiotem

		• wymienia – na podstawie opowieści osoby mówiącej w liryku Herberta – cechy tytułowego *pana od przyrody*	• określa nastrój wiersza	Herberta a przesłaniem utworu	lirycznym a bohaterem utworu; • omawia język poetycki utworu i wynikające z niego znaczenia; • układa monolog skierowany do bohatera wiersza, stosuje zwroty i słownictwo ujawniające emocje
Bitwa czasownikowa. Powtórzenie wiadomości o czasowniku (lekcja godzinna)	*Osobowe formy czasownika*, *Nieosobowe formy czasownika* – podręcznik *Gramatyka i stylistyka* (s. 9−20)	• odróżnia czasownik od innych części mowy; • rozpoznaje formy osoby, liczby, czasu, rodzaju, trybu; • odróżnia formy osobowe czasownika od nieosobowych; • przekształca stronę czynną na bierną i odwrotnie	• rozpoznaje, określa i tworzy formy osoby, liczby, czasu, rodzaju i trybu; • rozpoznaje w tekście konstrukcje z *się*; • nazywa nieosobowe formy czasownika; • poprawnie zapisuje zakończenia czasowników w czasie przeszłym i bezokolicznika; • rozróżnia czasowniki przechodnie i nieprzechodnie	• poprawnie stosuje nieregularne formy czasowników; • świadomie stosuje w wypowiedziach ustnych i pisemnych nieosobowe formy czasownika	• świadomie stosuje różne formy czasowników w zależności od celu i formy wypowiedzi
Między czasownikiem a przymiotnikiem. Imiesłowy przymiotnikowe (lekcja godzinna)	*Imiesłowy przymiotnikowe* − podręcznik *Gramatyka i stylistyka* (s. 21−23) imiesłów przymiotnikowy czynny, imiesłów przymiotnikowy bierny	• odróżnia imiesłowy przymiotnikowe od innych form czasownika; • klasyfikuje imiesłowy przymiotnikowe jako nieosobowe formy czasownika oznaczające czynność i odpowiadające na pytania przymiotnika; • odmienia imiesłowy przymiotnikowe przez przypadki, liczby i rodzaje	• rozróżnia imiesłowy przymiotnikowe czynne i bierne; • tworzy imiesłowy przymiotnikowe; • przekształca konstrukcje z osobową formą czasownika w konstrukcje z imiesłowem przymiotnikowym i na odwrót	• zna kryterium podziału imiesłowów przymiotnikowych na czynne i bierne; • stosuje imiesłów przymiotnikowy w funkcji przydawki lub orzecznika	• celowo i poprawnie stosuje imiesłowy przymiotnikowe dla osiągnięcia większej spójności tekstu; • wnioskuje na temat fleksji imiesłowów przymiotnikowych i jej związków z przymiotnikiem; • redaguje notatkę, wykorzystując imiesłowy przymiotnikowe
Wypiwszy herbatę i zjadłszy sałatkę, wyszedł, pogwizdując. Imiesłowy przysłówkowe (lekcja godzinna)	*Imiesłowy przysłówkowe* − podręcznik *Gramatyka i stylistyka* (s. 24−25) imiesłów przysłówkowy współczesny, imiesłów przysłówkowy uprzedni	• odróżnia imiesłowy przysłówkowe od innych form czasownika; • klasyfikuje imiesłowy przysłówkowe jako nieosobowe, nieodmienne formy czasownika; • tworzy imiesłowy przysłówkowe; • zna i stosuje zasady pisowni zakończeń *-łszy* i *-wszy*	• rozróżnia imiesłowy przysłówkowe współczesne i uprzednie; • przekształca konstrukcje z osobową formą czasownika na konstrukcje z imiesłowem przysłówkowym i na odwrót; • korzysta ze słownika frazeologicznego	• wnioskuje na temat sposobu tworzenia imiesłowów przysłówkowych; • zna kryterium podziału imiesłowów przysłówkowych na współczesne i uprzednie; • stosuje imiesłowy przysłówkowe w funkcji okolicznika	• wnioskuje na temat pisowni zakończeń *-łszy* i *-wszy*; • celowo i poprawnie używa imiesłowów przysłówkowych w wypowiedziach ustnych i pisemnych
Jak pisać rozprawkę? (lekcja dwugodzinna)	*Rozprawka* − podręcznik *Gramatyka i stylistyka* (s. 101−104) *Myślę i decyduję – o*	• używa pojęć: *teza*, *argument*, *wniosek*; • rozpoznaje rozprawkę wśród innych form wypowiedzi; • rozróżnia tezę, argument, wniosek;	• odróżnia tezę od hipotezy; • gromadzi słownictwo pozwalające na wyrażenie własnego stanowiska; • redaguje rozprawkę, stosując właściwy porządek treści	• wyjaśnia znaczenie pojęć: *teza*, *hipoteza*, *argument*, *kontrargument*, *wniosek*; • wymienia cechy rozprawki jako formy wypowiedzi; • gromadzi i selekcjonuje	• wskazuje w cudzym tekście cechy rozprawki; • stosuje bogate słownictwo na podkreślenie własnego stanowisko

	argumentowaniu i rozprawce. Zestaw zadań (s. 301−305) rozprawka, teza, hipoteza, argument, kontrargument, wniosek	• formułuje tezę; • gromadzi argumenty; • pod kierunkiem nauczyciela układa rozprawkę		argumenty; • redaguje rozprawkę, zachowując wszystkie cechy formy; • stosuje słownictwo wprowadzające kolejne argumenty	
Czyja wina? Jaka kara? – ballada *Świtezianka* Adama Mickiewicza (lekcja dwugodzinna)	Adam Mickiewicz, *Świtezianka* (s. 60−65) Caspar David Friedrich, *Kobieta i mężczyzna kontemplujący księżyc* (s. 63) Julian Fałat, *Świteź* (s. 68) ballada	• określa elementy świata przedstawionego w balladzie; • krótko przedstawia scenerię zdarzeń; • dostrzega w tekście problem winy i kary; • wskazuje fragmenty ujawniające obecność narratora; • ma świadomość przynależności gatunkowej utworu *Świtezianka*; • opisuje sytuacje przedstawione na obrazach Friedricha i Fałata	• opisuje elementy świata przedstawionego w balladzie; • opisuje scenerię wydarzeń; • nazywa uczucia i postawy bohaterów; • wypowiada się na temat wiedzy narratora o bohaterach utworu; • wymienia cechy ballady; • potrafi wskazać podobieństwa między balladą Mickiewicza a obrazami Friedricha i Fałata	• wyjaśnia sposób prezentacji składników świata przedstawionego w balladzie; • określa nastrój utworu wywoływany przez scenerię zdarzeń; • ocenia postawy bohaterów; • wypowiada się na temat postawy narratora wobec bohaterów ballady; • udowadnia, że utwór Mickiewicza ma cechy ballady; • uzasadnia wybór obrazu Friedricha jako ilustracji ballady *Świtezianka*; • omawia wpływ symboliki kolorów na sposób ukazania jeziora na obrazie Fałata	• komentuje sposób prezentacji świata przedstawionego; • łączy scenerię i nastrój z balladą jako gatunkiem; • wyjaśnia motyw winy i kary, wiąże go z postawami bohaterów ballady *Świtezianka*; • wskazuje epickie elementy utworu, komentuje sposób ich funkcjonowania w tekście; • wyjaśnia obecność synkretyzmu w balladzie; • redaguje opowiadanie na temat nowych okoliczności powstania ballady *Świtezianka*; • opisuje i ocenia na podstawie poznanych tekstów kultury funkcjonowanie motywu przyrody; • proponuje sposób adaptacji filmowej lub scenicznej ballady Mickiewicza
Od tekstu literackiego do inscenizacji (*Dramat na scenie, czyli przedstawienie*) (lekcja godzinna)	*Dramat na scenie, czyli przedstawienie* (s. 242–245) fotografie z przedstawień teatralnych (s. 242–244) tekst główny, tekst poboczny, znak teatralny	• wyszukuje w tekście wskazane informacje; • łączy termin *inscenizacja* z reżyserem i przedstawieniem; • posługuje się słownictwem związanym z teatrem; • odróżnia tekst główny i tekst poboczny; • wymienia podstawowe znaki teatralne; • określa rolę głównych twórców przedstawienia teatralnego	• wyjaśnia znaczenie pojęcia *inscenizacja*; • wyjaśnia znaczenie podstawowego słownictwa związanego z teatrem; • wyjaśnia różnice między tekstem głównym a tekstem pobocznym; • wymienia znaki teatralne; • określa rolę poszczególnych twórców przedstawienia teatralnego	• odtwarza najważniejsze informacje z tekstu; • wyjaśnia zależności między pojęciami *reżyseria* i *inscenizacja*; • zna słownictwo związane z teatrem, wyjaśnia jego znaczenie; • określa rolę tekstu głównego i tekstu pobocznego; • określa rolę poszczególnych znaków teatralnych; • wyjaśnia, na czym polega inscenizacja jako dzieło wielu twórców	• omawia informacje zawarte w tekście; • określa relacje między tekstem dramatu a jego inscenizacją; • posługuje się funkcjonalnie słownictwem związanym z teatrem; • dopisuje didaskalia; • omawia cechy języka teatru; • wyjaśnia istotę pojmowania teatru jako „sztuki wielotworzywowej”
Co się zdarzyło nocą w kaplicy? (Adam Mickiewicz,	Adam Mickiewicz, *Dziady*, część II (lektura czytana w całości) *Dziady*, część II –	• określa czas i miejsce wydarzeń; • podaje informacje na temat kolejnych postaci – duchów; • streszcza fabułę ballady *Upiór*;	• odtwarza przebieg wydarzeń; • ocenia bohaterów; • cytuje i omawia sentencje związane z motywem winy i kary;	• określa nastrój i atmosferę obrzędu, przywołuje cytaty z tekstu; • omawia rolę Guślarza w świecie przedstawionym;	• podaje informacje na temat genezy utworu Mickiewicza; • omawia konstrukcję świata przedstawionego w dramacie; • określa funkcję duchów;

***Dziady*, część II)** (lekcja dwugodzinna)	zadania do lektury (s. 246–250) Adam Mickiewicz, *Upiór* (tekst spoza podręcznika) Franciszek Ksawery Lampi, *Scena w klasztorze kartuzów* (s. 249) ilustracja Michała Elwiro Andriollego do *Dziadów*, części II (s. 250)	• dostrzega motyw winy i kary; • redaguje – z punktu widzenia świadka tajemnej uroczystości w kaplicy – sprawozdanie lub raport sporządzony w punktach	• charakteryzuje tytułowego bohatera ballady *Upiór*; • wskazuje postać z *Dziadów*, części II, która została przedstawiona na ilustracji Andriollego	• omawia sposób przedstawienia problemu winy i kary; • określa związek między balladą *Upiór* a treścią II części *Dziadów*; • wyjaśnia główną myśl dramatu dotyczącą sensu życia i śmierci człowieka; • ocenia, czy świat ukazany na obrazie Lampiego mógłby stanowić scenerię dramatu Mickiewicza	• interpretuje obecność motywu upiora; • porównuje funkcję pełnioną przez duchy w dramacie Mickiewicza z zadaniem wypełnianym przez ducha Marleya w *Opowieści wigilijnej* Dickensa
Świat magii i fantastyki w *Dziadach*, części II Adama Mickiewicza (lekcja godzinna)	Adam Mickiewicz, *Dziady*, część II (lektura czytana w całości) *Dziady*, część II – zadania do lektury (s. 246–250)	• wskazuje w tekście elementy realistyczne i fantastyczne; • opowiada, w jaki sposób Guślarz przywołuje kolejne duchy; • zalicza utwór Mickiewicza do dramatu	• zestawia elementy realistyczne i fantastyczne; • zauważa w tekście Mickiewicza motywy symboliczne; • wskazuje cechy dramatu w *Dziadach*, części II	• określa relację między elementami realistycznymi i fantastycznymi; • odczytuje znaczenie występujących w tekście Mickiewicza motywów symbolicznych; • wskazuje cechy gatunkowe dramatu w dziele Mickiewicza	• określa funkcję elementów fantastycznych w utworze
Warsztaty teatralne dla początkujących (lekcja dwugodzinna)	Adam Mickiewicz, *Dziady*, część II (lektura czytana w całości) *Warsztaty teatralne dla początkujących inscenizatorów i aktorów* (s. 251–252)	• wskazuje tekst dramatyczny interesujący dla współczesnego widza i uzasadnia swój wybór; • rozumie znaczenie scenografii i rekwizytów w przedstawieniu teatralnym; • odczytuje informacje przekazywane za pomocą mimiki	• projektuje scenografię do utworu dramatycznego; • wskazuje ważne rekwizyty w wybranej sztuce; • wypowiada tekst z odpowiednią intonacją; • wyraża emocje za pomocą znaków pozawerbalnych	• określa kryteria wyboru spektaklu, który mógłby zainteresować współczesnego widza; • wskazuje elementy scenografii symbolizujące określoną przestrzeń; • rozumie znaczenie pauzy w wypowiedzi teatralnej	• świadomie i umiejętnie dobiera środki wyrazu w przedstawieniu teatralnym
Spektakl uczniowski na podstawie *Dziadów*, części II Adama Mickiewicza (trzy godziny lekcyjne – lekcje dodatkowe)	Adam Mickiewicz, *Dziady*, część II	• bierze udział w inscenizacji	• bierze czynny udział w inscenizacji	• przygotowuje przedstawienie: wybiera tekst do inscenizacji, proponuje rozwiązania inscenizacyjne	• bierze aktywny udział w przygotowywaniu inscenizacji utworu; • przedstawia i uzasadnia propozycje inscenizacyjne dotyczące różnych jego elementów
Sprawdzian nr 1 i jego omówienie (dwie godziny lekcyjne)					
Fraszki Kochanowskiego – błahostki i żarty	Jan Kochanowski, fraszki *Na młodość*, *Na starość*,	• zapoznaje się z informacjami na temat Jana Kochanowskiego; • klasyfikuje poznane utwory	• wymienia cechy fraszki jako gatunku lirycznego; • odczytuje myśli zawarte w	• uzasadnia słuszność lub fałsz myśli zawartych we fraszkach; • omawia relacje między nadawcą	• omawia fraszkę jako gatunek literacki; • odczytuje i interpretuje

czy „literackie szlachetne kamienie”? (lekcja godzinna)	*O miłości*, *Do Hanny*, *Na nabożną*, *Na gospodarza* (s. 150) fraszka, puenta, apostrofa, pytanie retoryczne, antyteza, sentencja	jako fraszki; • określa tematy fraszek; • podaje informacje na temat osoby mówiącej w utworach Kochanowskiego; • układa hasła zawierające myśli wyrażone w poszczególnych fraszkach; • zna pojęcia: *fraszka*, *puenta*, *apostrofa*, *pytanie retoryczne*, *antyteza*, *sentencja*	omawianych utworach; • wskazuje adresatów fraszek; • ustala, czy we fraszkach można odnaleźć cechy sentencji, uzasadnia swoje stanowisko; • wskazuje we fraszkach puentę, apostrofę, pytanie retoryczne, antytezę	a odbiorcą fraszek; • określa funkcje zastosowanych przez Kochanowskiego środków stylistycznych; • wypowiada się na temat opinii Feliksa Tomaszewskiego na temat fraszek, formułuje swoje stanowisko i je uzasadnia	znaczenia wynikające z fraszek; • omawia zasadę kompozycyjną stosowaną przez Kochanowskiego; • rozpoznaje elementy humoru, satyry oraz wyjaśnia ich funkcję w tekstach
Jan Kochanowski o tym, co w życiu ważne (lekcja dwugodzinna)	Jan Kochanowski, fraszki *Na lipę* (s. 152), *Do snu* (s. 153), *Na zdrowie* (s. 154), *Na dom w Czarnolesie* (s. 155) Karol Miller, *Jan Kochanowski i kanclerz Zamoyski Czarnolesie* (s. 152) Xavier Mellery, *Alegoria snu* (s. 153) Evelyn de Morgan, *Noc i sen* (s. 154) fraszka, puenta, apostrofa, sentencja	• czyta głośno i wyraźnie tekst utworu; • wydobywa z tekstu wskazane informacje, cytuje; • próbuje określić tematykę omawianych fraszek; • wskazuje adresatów wypowiedzi lirycznej w poszczególnych utworach; • wskazuje przynajmniej jedną cechę gatunkową utworów; • wymienia kilka motywów pojawiających się we fraszkach Kochanowskiego	• wyraża opinię na temat fraszek Kochanowskiego; • określa tematykę utworów, wzbogacając tytuł każdej z fraszek o dodatkowe wyjaśnienie; • potrafi wskazać środki poetyckie w tekście; • wskazuje w utworach cechy gatunkowe fraszki; • wykorzystuje fraszki do napisania tekstów reklamowych o zdrowiu i lipie	• czyta głośno, dokonując interpretacji; • odczytuje intencję omawianych fraszek; • formułuje swoje stanowisko i je uzasadnia; • rozróżnia rodzaje fraszek; • redaguje charakterystykę bohatera lirycznego omawianych fraszek Jana z Czarnolasu; • układa artykuł hasłowy do encyklopedii związany z zawartością treściową fraszki *Do snu*; • porównuje obraz lipy we fraszce *Na lipę* i na obrazie Millera	• zna środki poetyckie, potrafi je wskazać w tekście, rozumie ich funkcje; • wyciąga wnioski, potrafi na podstawie utworów samodzielnie określić cechy gatunku; • układa tekst wywiadu z poetą; • omawia podobieństwa między przesłaniem fraszki *Na zdrowie* a obrazem *Noc i sen*
Jak idzie Idzie? Homonimy (lekcja godzinna)	*Kontekst a homonimy* – podręcznik *Gramatyka i stylistyka* (s. 86)	• wyjaśnia znaczenie pojęcia *homonim*; • rozumie znaczenia wyrazów o takim samym brzmieniu; • wyjaśnia różne znaczenia wyrazów o takim samym brzmieniu na podstawie odpowiedniego słownika	• zapisuje wyrazy odpowiadające podanym znaczeniom; • wyjaśnia różne znaczenia wyrazów o takim samym brzmieniu na podstawie kontekstu; • wskazuje słowniki pomocne w udowodnieniu przynależności wskazanych wyrazów do homonimów; • korzysta ze słownika języka polskiego	• udowadnia przynależność podanych wyrazów do homonimów; • wyjaśnia różne znaczenia wyrazów o takim samym brzmieniu bez podanego kontekstu; • układa z homonimami zdania wykazujące różnicę znaczeń	• określa funkcję homonimów w żartach językowych; • pisze fraszkę dotyczącą życia klasy / szkoły, wykorzystując zjawisko homonimii
Co mówi składnia o składaniu zdań, czyli powtórzenie wiadomości o wypowiedzeniu złożonym (lekcja godzinna)	*Zdanie złożone współrzędnie*, *Zdanie złożone podrzędnie* – podręcznik *Gramatyka i stylistyka* (s. 31–42)	• rozpoznaje zdania współrzędnie i podrzędnie złożone, odróżnia je od siebie; • zna kryterium podziału zdań złożonych współrzędnie i podrzędnie; • umie zadać pytanie o zdanie podrzędne;	• przekształca zdania pojedyncze w zdania złożone; • potrafi uzupełnić zdanie wskazanym zdaniem składowym; • układa wskazane zdania złożone współrzędnie lub podrzędnie;	• rozpoznaje sposoby zespolenia poszczególnych typów zdań; • świadomie używa różnych wskaźników zespolenia; • prawidłowo stosuje zasady interpunkcji	• poprawnie rozpoznaje, swobodnie tworzy i przekształca zdania złożone; • świadomie i celowo stosuje różne typy zdań złożonych w zależności od intencji, z jaką przekazuje komunikat

		• stosuje w wypowiedziach ustnych i pisemnych różne typy zdań złożonych; • rozróżnia części zdania (podmiot, orzeczenie, przydawka, dopełnienie, okolicznik); • rozróżnia orzeczenia czasownikowe i imienne	• zna zasady interpunkcji w wypowiedzeniach złożonych		
„Idąc bez celu, nie pilnując drogi, sam nie pojmuję, jak w twe zajdę progi”. Imiesłowowy równoważnik zdania (lekcja dwugodzinna)	*Imiesłowowy równoważnik zdania* – podręcznik *Gramatyka i stylistyka* (s. 43–45) imiesłowowy równoważnik zdania	• odróżnia imiesłowy przysłówkowe od innych form czasownika; • tworzy imiesłowy przysłówkowe według wzoru; • rozróżnia zdanie i równoważnik zdania; • tworzy równoważniki zdań; • rozpoznaje imiesłowowy równoważnik zdania w tekście; • uzupełnia zdania imiesłowowymi równoważnikami zdania według wzoru	• zamienia pary zdań pojedynczych na wypowiedzenia z imiesłowowym równoważnikiem zdania; • przekształca zdania złożone podrzędnie i współrzędnie w zdania złożone z imiesłowowym równoważnikiem zdania i odwrotnie; • uzupełnia zdania imiesłowowymi równoważnikami zdania; • sporządza wykresy zdań; • znajduje błędy składniowe w konstrukcjach z imiesłowowym równoważnikiem zdania; • zna zasady interpunkcji w wypowiedzeniu złożonym z imiesłowowym równoważnikiem zdania	• wyjaśnia pojęcie *imiesłowowy równoważnik zdania*; • układa zdania do wykresów; • poprawia błędy składniowe w konstrukcjach z imiesłowowym równoważnikiem zdania; • zna i poprawnie stosuje zasady interpunkcji w wypowiedzeniu złożonym z imiesłowowym równoważnikiem zdania	• poprawnie, świadomie i celowo używa konstrukcji z imiesłowowym równoważnikiem zdania w tekstach różnego typu: wypowiedziach o charakterze argumentacyjnym; opisach obrazów, relacjach z wydarzenia itp.; • wyjaśnia przyczyny powstawania błędów składniowych w konstrukcjach z imiesłowowym równoważnikiem zdania
Najwyższe wtajemniczenie, czyli o wypowiedzeniu wielokrotnie złożonym (lekcja dwugodzinna)	*Wypowiedzenie wielokrotnie złożone* – podręcznik *Gramatyka i stylistyka* (s. 46–49) wypowiedzenie wielokrotnie złożone	• rozumie budowę wypowiedzenia wielokrotnie złożonego; • potrafi wskazać w tekście tego typu wypowiedzenia; • zna zasady interpunkcji w wypowiedzeniach wielokrotnie złożonych	• analizuje budowę wypowiedzeń wielokrotnie złożonych; • wyodrębnia w nich wypowiedzenia składowe; • zna i na ogół stosuje zasady interpunkcji w wypowiedzeniach wielokrotnie złożonych	• sporządza wykresy wypowiedzeń wielokrotnie złożonych; • układa – według podanego wzoru – wypowiedzenia wielokrotnie złożone; • zna i poprawnie stosuje zasady interpunkcji w tego rodzaju wypowiedzeniach; • opisuje sytuacje przedstawione na ilustracjach, używając wyłącznie wypowiedzeń wielokrotnie złożonych	• świadomie i celowo stosuje w wypowiedziach wypowiedzenia wielokrotnie złożone w zależności od intencji wypowiedzi; • poprawnie tworzy wypowiedzenia wielokrotnie złożone zawierające różne typy zdań złożonych współrzędnie i podrzędnie, a także równoważniki zdań; • wskazuje, omawia i poprawia błędne konstrukcje dotyczące szyku wyrazów w wypowiedzeniach wielokrotnie złożonych
Jakimi słowami wyrazić ból? (Jan	Jan Kochanowski, *Ten I* (s. 158), *Tren*	• czyta uważnie tren, korzysta z przypisów;	• wskazuje adresatów wypowiedzi lirycznych;	• czyta głośno, dokonując interpretacji;	• porównuje *Treny* Jana Kochanowskiego z wierszami

Kochanowski, *Tren I* i *Tren VII*) (lekcja godzinna)	*VII* (s. 162) Władysław Broniewski, *Brzoza*, *Firanka* (s. 165) tren, apostrofa, porównanie homeryckie, wyliczenie	• wyszukuje w tekstach potrzebne cytaty; • określa temat *Trenu V*, rozwijając jego tytuł; • wypowiada się na temat stanu ducha osoby mówiącej; • używa nazwy gatunku: *tren*; • przedstawia sytuację liryczną w wierszach Broniewskiego	• analizuje kompozycję utworów, dostrzega części kompozycyjne; • wyodrębnia i omawia obrazy poetyckie; • wykorzystując odpowiednie cytaty, określa stan ducha osoby mówiącej; • wskazuje i nazywa środki poetyckie; • określa charakter *Trenu VIII*	• określa intencję wypowiedzi w *Trenie I*; • interpretuje puentę *Trenu V*; • omawia celowość użycia środków poetyckich w trenach Kochanowskiego i wierszach Broniewskiego; • uzasadnia przynależność gatunkową wierszy Broniewskiego	Władysława Broniewskiego; • omawia funkcjonowanie motywu śmierci w przywołanych trenach oraz we fraszce *Do snu*
Portret Urszuli Kochanowskiej piórem poety nakreślony (Jan Kochanowski, *Tren V*) (lekcja godzinna)	Jan Kochanowski, *Tren V* (s. 160) tren, apostrofa, porównanie homeryckie	• uważnie słucha wzorcowej recytacji; • wyszukuje cytaty w tekście; • nazywa bohaterkę liryczną; • określa osobę mówiącą w wierszu; • wskazuje w wierszu epitety i pytania retoryczne	• dzieli tekst na części kompozycyjne, wyodrębnia i omawia poszczególne obrazy poetyckie; • dzieli tekst *Trenu V* na zdania, licząc zdanie wielokrotnie złożone jako jedno; • przedstawia bohaterkę na podstawie wypowiedzi poetyckiej; • interpretuje kończącą tekst apostrofę do Persefony	• określa nastrój wypowiedzi lirycznej, wskazuje poetyckie środki tworzenia nastroju; • dostrzega w tekście porównanie homeryckie, objaśnia jego budowę i funkcję	• odnajduje elementy harmonii renesansowej w zdaniach wyodrębnionych w *Trenie V*; • wyjaśnia celowość użycia środków poetyckich; • przedstawia obrazy poetyckie w formie rysunku lub dzieła malarskiego
Portret cierpiącego ojca (Jan Kochanowski, *Tren VIII*) (lekcja godzinna)	Jan Kochanowski, *Tren VIII* (s. 163) tren, apostrofa, wyliczenie	• czyta uważnie tren, wyszukuje w nim potrzebne cytaty; • określa osobę mówiącą; • wskazuje adresata wypowiedzi; • określa nastrój wiersza; • na podstawie wypowiedzi poetyckiej przedstawia bohaterkę	• określa sytuację osoby mówiącej w *Trenie VIII* i innych utworach z cyklu; • dzieli tekst na części kompozycyjne, biorąc pod uwagę różnice treściowe; • wylicza cechy trenu na podstawie definicji	• czyta głośno, dokonując interpretacji; • interpretuje sformułowania symboliczne w trenach Kochanowskiego; • wskazuje cechy gatunkowe trenu w poznanych utworach z cyklu	• określa relacje między bohaterką liryczną a osobą mówiącą w utworze; • dostrzega kontrast jako zasadę kompozycyjną
Po drugiej stronie… Obraz Boga i zaświatów w tekstach kultury (lekcja godzinna)	Bolesław Leśmian, *Urszula Kochanowska* (s. 187) fragmenty dokumentu papieża Benedykta XIV, *Katechizmu Kościoła katolickiego*, Pierwszego Listu św. Pawła do Koryntian (s. 186) Hieronim Bosch, *Wzniesienie błogosławionych do raju* (s. 187)	• podaje skojarzenia do wyrazu *niebo*; • wylicza określenia nieba zawarte we fragmentach Pisma Świętego i dokumentach Kościoła; • zapoznaje się z informacjami na temat Bolesława Leśmiana; • określa miejsce i czas sytuacji prezentowanej w tekście; • opowiada o zdarzeniach ukazanych w wierszu; • opisuje przestrzeń nieba w utworze Leśmiana i w dziełach plastycznych	• wymienia i porządkuje zdarzenia wspominane przez bohaterkę; • nazywa uczucia, wrażenia i emocje Urszuli; • podaje informacje na temat Boga ukazanego w wierszu Leśmiana; • wymienia cechy i atrybuty składające się na boskość; • formułuje hipotezę interpretacyjną, wykorzystując podane opinie; • wskazuje w tekście narrację i dialog	• przytacza powiedzenia i zwroty frazeologiczne zawierające pojęcie *niebo*; • czyta głośno, dokonując interpretacji; • porównuje obraz nieba ukazany w Piśmie Świętym oraz dokumentach Kościoła z wizją zaświatów przedstawioną w wierszu Leśmiana; • wyjaśnia powody zmienności emocji w utworze Leśmiana – na podstawie informacji dotyczących postaci Boga	• wyjaśnia symboliczne znaczenie motywu Boga i nieba; • porównuje realizację tych samych motywów w dziełach literackich i plastycznych (charakteryzuje obraz Boga, nieba i człowieka w odwołaniu do różnych tekstów kultury, np. Biblii, wiersza *Urszula Kochanowska* Leśmiana i obrazu Boscha); • wyjaśnia funkcję narracji i dialogu w liryce

Wsłuchać się w słowa modlitwy (Jan Lechoń, *Modlitwa*) (lekcja godzinna)	Jan Lechoń, *Modlitwa* (s. 199) modlitwa	• wydobywa z tekstu wskazane informacje, cytuje; • stara się określić tematykę dzieła; • określa, kto do kogo mówi w wierszu *Modlitwa*; • wskazuje zawarte w wierszu prośby	• charakteryzuje na podstawie wiersza adresata wypowiedzi lirycznej; • odczytuje metafory występujące w wierszu Lechonia; • porównuje utwór z tradycyjną modlitwą	• określa, co jest treścią próśb zawartych w tekście (dary, przemiany, coś innego?); • charakteryzuje język wiersza Jana Lechonia; • pisze komentarz do *Modlitwy* zgodnie z podanymi wskazówkami	• wyjaśnia związek języka utworu z jego odbiorem; • uzasadnia koncepcję rozumienia wiersza Lechonia
„Nie złoto szczęście czyni" – rozważania o bohaterze *Opowieści wigilijnej* i roli pieniądza w życiu człowieka (lekcja dwugodzinna)	Karol Dickens, *Opowieść wigilijna* (lektura czytana w całości) *Opowieść wigilijna* – zadania do lektury (s. 87–89)	• zapoznaje się z informacjami dotyczącymi biografii Dickensa; • opowiada o swoich wrażeniach czytelniczych; • odtwarza główne wydarzenia utworu; • wyszukuje w tekście potrzebne informacje; • wstępnie charakteryzuje głównego bohatera *Opowieści wigilijnej*; • cytuje fragmenty zawierające opinię narratora o bohaterze; • układa tekst życzeń świątecznych	• przedstawia swoje wrażenia czytelnicze, uzasadniając je przykładami z tekstu; • przedstawia pytania, jakie nasunęły mu się w czasie lektury; • porządkuje najważniejsze wydarzenia utworu; • krótko streszcza zawartą w tekście historię; • odtwarza opinie narratora o bohaterze; • wskazuje najsilniejsze przeżycia Scrooge'a w czasie wędrówki z duchami, uzasadnia swój wybór; • wyjaśnia, na czym polegała przemiana głównego bohatera; • charakteryzuje innych bohaterów *Opowieści wigilijnej*; • układa tekst życzeń świątecznych, przestrzega wszystkich wymogów tej formy wypowiedzi	• cytuje interesujące fragmenty *Opowieści wigilijnej*, komentuje je; • wskazuje szczególne znaczenie ducha Marleya w fabule; • wyjaśnia, jak inaczej można interpretować wizyty duchów u Scrooge'a; • redaguje prywatny dekalog głównego bohatera; • omawia problematykę moralną utworu wynikającą z charakterystyki głównego bohatera; • interpretuje występujące w zakończeniu utworu zdania o charakterze sentencji lub morału	• wyraża swoją opinię o utworze; • wyjaśnia nawiązania do Biblii; • uogólnia problematykę moralną utworu; • wskazuje w utworze Dickensa motywy, wątki, myśli występujące w innych tekstach kultury, np. mitach greckich czy II części *Dziadów*; • układa charakterystykę uwzględniającą dynamiczny charakter głównego bohatera
Co się właściwie zdarzyło i co narrator o tym wie? (lekcja godzinna)	Karol Dickens, *Opowieść wigilijna* (lektura czytana w całości) *Opowieść wigilijna* – zadania do lektury (s. 87–89)	• wyszukuje w tekście potrzebne informacje; • wskazuje w fabule elementy realistyczne i nierealistyczne; • rozumie pojęcia: *fabuła* i *akcja*; • wskazuje w tekście wypowiedzi narratora	• omawia związek elementów realistycznych i nierealistycznych; • podaje synonimy do słowa *nierealistyczny*; • definiuje pojęcie *fabuła*; • określa, jaką wiedzę o świecie przedstawionym posiada narrator	• wskazuje w fabule elementy o charakterze symbolicznym; • definiuje pojęcie *akcja*; • omawia sposób komponowania wydarzeń w utworze; • określa stosunek narratora *Opowieści wigilijnej* do czytelnika	• objaśnia i interpretuje konstrukcję świata przedstawionego w *Opowieści wigilijnej*; • wyjaśnia różnice w rozumieniu akcji utworu i fabuły utworu; • komentuje rolę narratora w utworze Dickensa; • ocenia, czy *Opowieść wigilijna* jest dobrym materiałem na film, uzasadnia swoje stanowisko
Sztuka opowiadania, czyli co zrobić, by inni nas słuchali	Karol Dickens, *Opowieść wigilijna* (lektura czytana w całości)	• przypomina informacje zawarte na początku *Opowieści wigilijnej*; • potrafi odróżnić opis od opowiadania;	• dostrzega rolę poszczególnych elementów kompozycji w odbiorze *Opowieści wigilijnej*; • definiuje pojęcia: *opis*	• przyporządkowuje zdania z początku powieści *Klub Pickwicka* Dickensa do jednego z trzech składników kompozycyjnych:	• określa – na podstawie fragmentów dzieł z literatury polskiej – wpływ konstrukcji zdań na tempo opowieści i

(lekcja dwugodzinna)	*Sztuka opowiadania, czyli co zrobić, by inni nas słuchali. Zestaw zadań* (s. 90–92)	• wskazuje wstęp, punkt kulminacyjny i zakończenie *Opowieści wigilijnej*; • rozwija umiejętność pracy z tekstem; • odróżnia informacje od opinii	i *opowiadanie*; • wyszukuje wyrazy bliskoznaczne; • doskonali znajomość zasad argumentowania i opiniowania; • tworzy opowiadanie przygodowe	wstępu, rozwoju akcji bądź zakończenia, uzasadnia swoją decyzję; • bada językowe ukształtowanie opisu i opowiadania; • przekształca tekst zgodnie z wskazówkami; • realizuje doświadczenie językowe wykazujące różnicę między bezstronną, obiektywną informacją a ukrytym w niej komentarzem	wrażenia czytelnika
Projekcja filmu *Opowieść wigilijna* w reżyserii Roberta Zemeckisa, 2009 (dwie godziny lekcyjne – lekcje dodatkowe)					
Między książką a ekranem (lekcja godzinna)	*Opowieści w podróży, czyli między książką a ekranem* (s. 311–312) adaptacja filmowa	• czyta cicho ze zrozumieniem, wyszukując potrzebne informacje; • zna pojęcie *adaptacja filmowa*, stosuje je w wypowiedzi; • wymienia przykłady adaptacji filmowych; • odpowiada na pytanie, dlaczego ludzie tak bardzo lubią opowiadać i poznawać opowieści; • tworzy na podstawie komiksu opowiadanie z zachowaniem podstawowych części kompozycyjnych	• wyjaśnia pojęcie *adaptacja filmowa*; • wskazuje przyczyny powstawania adaptacji filmowych; • określa, z jakich powodów rzadziej występują literackie przeróbki filmów; • formułuje tezę i zbiera argumenty na jej poparcie; • tworzy opowiadanie z elementami opisu	• wyjaśnia, dlaczego literatura jest tak atrakcyjna dla twórców filmu; • podaje przykłady „filmowości" literatury; • pisze rozprawkę na wskazany temat; • dobiera celowo rodzaj narracji w tworzonym opowiadaniu	• przytacza przykłady różnych adaptacji filmowych i wstępnie je ocenia; • wzbogaca tworzone na podstawie komiksu opowiadanie, np. wprowadzając opisy i dialogi, budując napięcie
Garść informacji nie tylko z historii kina (lekcja dwugodzinna)	Mirosław Przylipiak, *Przyjechał pociąg z kinem...* (s. 284–287) *Żywe obrazy zmieniają świat* (s. 288–291) *Filmowa sztuka opowiadania – jaka jest, jaka była, jaka będzie?* (s. 294–299) *Film, czyli świat przedstawiony skondensowany. O*	• czyta cicho ze zrozumieniem i określa temat tekstu; • wie, że twórcami kina byli bracia Lumière; • zna nazwiska innych wybranych twórców kina; • rozróżnia pojęcia: *kino*, *film*, *telewizja*; • rozumie podstawowe pojęcia związane z kinem; • wymienia podstawowe gatunki filmowe; • odróżnia film fabularny od dokumentalnego;	• wyszukuje w tekście potrzebne informacje; • wymienia główne fakty z historii filmu; • definiuje pojęcia: *kino*, *film*, *telewizja*; • charakteryzuje podstawowe gatunki filmowe; • wymienia podstawowe elementy składowe filmu; • wymienia cechy filmu dokumentalnego; • układa notatkę prasową, zachowując wszystkie wymogi	• dokonuje selekcji informacji z całości tekstu, porządkuje je; • wymienia nazwiska i dokonania wybranych twórców związanych z powstaniem i rozwojem filmu; • wymienia wynalazki techniczne XX w. określane mianem rewolucji audiowizualnej; • rozpoznaje cechy podstawowych gatunków filmowych w konkretnych dziełach filmowych; • wskazuje konsekwencje artystyczne wyboru poszczególnych środków	• opowiada o powstaniu i rozwoju filmu jako sztuki; • wyjaśnia pojęcie *rewolucja audiowizualna*; • analizuje istotę filmu jako dzieła sztuki; • wyjaśnia, na czym polega różnica w tworzeniu filmu tradycyjnego i komputerowego; • wskazuje przykłady filmów łączących cechy różnych gatunków; • wyjaśnia, kiedy film dokumentalny może być

	gatunkach filmowych (s. 306–307) infografika: *Gatunki filmowe* (s. 308–309) *Nie samo podpatrywanie świata (o filmie dokumentalnym)* (s. 313–313) infografika: *Z historii kina* (s. 316–317) rekonstrukcja rzeczywistości, fotoreportaż, film animowany, film dokumentalny, gatunek filmowy, kadr, ujęcie, scena, plan	• przygotowuje listę miejsc i sytuacji godnych sfilmowania; • układa notatkę prasową	tego rodzaju wypowiedzi	filmowych; • wyjaśnia, jakie są różnice między filmem fabularnym a dokumentalnym; • pisze artykuł prasowy; • układa listę tematów do filmów dokumentalnych	niewiarygodny; • pisze artykuł prasowy, zachowując wymogi tego rodzaju wypowiedzi
Muzyka jest sztuką (koncert Jankiela z *Pana Tadeusza*) (lekcja dwugodzinna)	Adam Mickiewicz, *Pan Tadeusz*, fragmenty *Księgi XII* (s. 77–81) Henryk Rodakowski, *Karczmarz Jasio* (s. 76) Edward Loevy, ilustracja do *Pana Tadeusza* (s. 77) Jan Matejko, *Konstytucja 3 Maja 1791 roku*, fragment obrazu (s. 79) Łukasz Waligórski, *Ta muzyka to Williams w czystej postaci* (s. 84)	• czyta głośno ze zrozumieniem; • wyszukuje w tekście potrzebne informacje, korzysta z przypisów; • zapoznaje się z informacjami o czasie i miejscu akcji *Pana Tadeusza*, temacie utworu i głównych postaciach; • przedstawia własnymi słowami treść przeczytanego fragmentu *Pana Tadeusza*; • wyraża opinię na temat tekstu; • kształtuje umiejętność formułowania wypowiedzi argumentacyjnej	• wyszukuje w tekście Mickiewicza fragmenty ilustrujące grę na cymbałach i reakcje słuchaczy; • charakteryzuje głównego bohatera na podstawie przywołanego fragmentu poematu; • określa tematykę tekstu, proponując tytuł; • wymienia wydarzenia historyczne, które Jankiel sugeruje swoją muzyką; • odszukuje w tekście opis sceny przedstawionej na obrazie Jana Matejki; • zapoznaje się z recenzją płyty muzycznej	• dokonuje interpretacji głosowej przywołanego fragmentu *Pana Tadeusza*; • analizuje konstrukcję koncertu Jankiela; • ocenia język poematu Mickiewicza; • określa związek między rodzajem muzyki a historią zawartą w wybranych tekstach muzyki poważnej (takich jak np. *Cztery pory roku* Vivaldiego, *Taniec z szablami* Chaczaturiana, *Noc na Łysej Górze* Musorgskiego), jazzowej (np. *Karawana* Duke'a Ellingtona) lub rockowej (np. *Schody do nieba* zespołu Led Zeppelin)	• ocenia wpływ kompozycji koncertu Jankiela na odbiór tego tekstu kultury; • formułuje hipotezy na temat głównego bohatera przywołanego fragmentu poematu Mickiewicza; • opisuje brzmienie ulubionego utworu muzycznego; • proponuje formę artystyczną pozwalającą zaprezentować *Pana Tadeusza* odbiorcom nieznającym języka polskiego
I ty zostaniesz recenzentem (lekcja dwugodzinna)	*Recenzja*, *Recenzja książki*, *Recenzja filmu lub spektaklu teatralnego* – podręcznik *Gramatyka i stylistyka* (s. 97–100) recenzja, fakt, opinia, słownictwo oceniające	• zna strukturę recenzji; • stosuje słownictwo wartościujące; • odróżnia fakty od opinii; • redaguje tekst recenzji	• rozpoznaje elementy należące do części sprawozdawczej i oceniającej w strukturze recenzji; • używa synonimów, aby uniknąć powtórzeń	• dostrzega różnorodne odmiany recenzji; • wymienia elementy, które są oceniane w różnych odmianach recenzji	• potrafi podać tytuły przynajmniej dwóch pism zawierających recenzje spektakli, filmów lub innych wydarzeń kulturalnych

Dlaczego Mickiewicz uśmiercił Ordona? (lekcja godzinna)	Adam Mickiewicz, *Reduta Ordona. Opowiadanie adiutanta* (s. 69–73)	• opowiada fabułę utworu; • wskazuje osobę mówiącą w wierszu; • sporządza w punktach plan wydarzeń odnoszący się do opowieści adiutanta; • poznaje prawdziwą historię generała Ordona; • wyszukuje w słowniku znaczenie słowa *patriotyzm*	• przedstawia bohaterów lirycznych; • odszukuje w tekście wiersza określenia odnoszące się do reduty; • odróżnia relację o zdarzeniach od innych form wypowiedzi; • wskazuje w tekście Mickiewicza fragment będący nawiązaniem do udziału Rosji w rozbiorach Polski; • wyjaśnia znaczenie pojęcia *utwór patriotyczny*	• wyjaśnia własnymi słowami zdanie wypowiedziane przez Jenerała: „Dobrze […] – nie odda im prochów”; • analizuje funkcję barw występujących w wierszu Mickiewicza; • wyjaśnia możliwe powody nieuwzględnienia przez poetę rzeczywistych losów Ordona; • ocenia, czy *Redutę Ordona* można uznać za utwór patriotyczny, uzasadnia swoje stanowisko	• ocenia świat ukazany w wierszu przez pryzmat występujących w wierszu kolorów; • wskazuje i omawia postaci (wartości) łączące się z poszczególnymi barwami ukazanymi w tekście Mickiewicza; • formułuje refleksje na temat odbioru wiersza w wersji uwzględniającej ocalenie Ordona; • redaguje wypowiedź argumentacyjną na temat: „*Reduta Ordona* dzisiaj. Pokrzepia, napawa lękiem, zniechęca?”
Poetycki hołd dla kobiety bohatera (Adam Mickiewicz, *Śmierć Pułkownika*) (lekcja godzinna)	Adam Mickiewicz, *Śmierć Pułkownika* (s. 166–167)	• zna wiersz Mickiewicza i rozumie jego temat; • potrafi streścić utwór; • określa miejsce sytuacji lirycznej; • charakteryzuje bohaterkę wiersza	• wymienia bohaterów historycznych przywołanych w wierszu Mickiewicza; • wskazuje w utworze elementy świadczące o heroiczności bohaterki; • wyjaśnia, na czym polegała jej niezwykłość	• analizuje kompozycję utworu: wyjaśnia sens podziału na strofy, dostrzega podział na dwie części kompozycyjne; • interpretuje nawiązanie do postaci Czarnieckiego; • analizuje występujący w wierszu motyw śmierci; • interpretuje pojawiające się w ostatniej strofie słowo *Ach!*; • proponuje formę pozwalającą oddać treść wiersza bez użycia słów	• określa funkcję zburzenia regularności w wierszu; • wyjaśnia celowość zapisu niektórych wyrazów wielką literą; • wskazuje przyczyny popularności *Śmierci Pułkownika* jako piosenki; • analizuje kreacje kobiet bohaterów we współczesnych tekstach kultury
O pasji życia w niełatwych czasach (Melchior Wańkowicz, *Ziele na kraterze*) (lekcja dwugodzinna)	Melchior Wańkowicz, *Ziele na kraterze*, fragmenty (s. 96–100)	• poznaje najważniejsze fakty z biografii i twórczości literackiej Wańkowicza; • czyta głośno ze zrozumieniem; • wyszukuje w tekście potrzebne informacje, korzysta z przypisów; • wie, czego dotyczyło wspomniane w tekście rozporządzenie władz carskich; • opisuje swoje odczucia po lekturze fragmentów *Ziela na kraterze*; • potrafi na podstawie tekstu Wańkowicza określić relacje między uczniami a dyrekcją placówki; • opisuje zachowanie uczniów na lekcjach prowadzonych przez	• określa na podstawie przywołanych fragmentów dzieła Wańkowicza przybliżony czas zdarzeń i wiek narratora-bohatera; • potrafi na podstawie tekstu Wańkowicza scharakteryzować relacje między uczniami a dyrekcją placówki oraz Bucefałem; • określa – w odniesieniu do tekstu *Ziele na kraterze* – tożsamość bohatera o nazwisku Wańkowicz	• potrafi na podstawie tekstu Wańkowicza ocenić relacje między uczniami a dyrekcją placówki oraz Bucefałem; • wskazuje i interpretuje fragmenty o charakterze symbolicznym; • wyszukuje w dziele Wańkowicza fragmenty ujawniające opinię narratora o przeżyciach wewnętrznych nauczyciela; • porównuje relacje między uczniami a nauczycielami przedstawione w tekście Wańkowicza z tymi panującymi we współczesnej szkole; • redaguje fragment dziennika jednego z uczniów	• omawia związek między sposobem wypowiedzi narratora a obrazem tego bohatera i jego rówieśników ukazanym w *Zielu na kraterze*; • zwraca uwagę na uniwersalność problemu ukazanego przez Wańkowicza, dostrzegając podobieństwo między językiem młodych ludzi dawniej i dziś; • ocenia, czy pożegnanie Bucefała można było uznać za zachowanie sztubackie

		Bucefała			
Ludzie, miejsca i fakty w powieści *Kamienie na szaniec* (lekcja dwugodzinna)	Aleksander Kamiński, *Kamienie na szaniec* (lektura czytana w całości) *Kamienie na szaniec* – zadania do lektury (s. 103–107) fotografia Pomnika Lotnika w okupowanej przez Niemców Warszawie z wymalowanym symbolem Polski Walczącej (s. 105) literatura faktu	• zapoznaje się z informacjami na temat Kamińskiego; • czyta cicho ze zrozumieniem; • opowiada o swoich wrażeniach czytelniczych; • określa tematykę i problematykę utworu; • określa czas i miejsce akcji; • dzieli bohaterów na głównych, drugoplanowych i epizodycznych; • przedstawia losy głównych bohaterów powieści	• układa wydarzenia w kolejności chronologicznej; • wskazuje punkt kulminacyjny; • dostrzega autentyzm postaci i wydarzeń; • określa rodzaj narracji i typ narratora; • odróżnia informację od komentarza; • przedstawia głównych bohaterów; • rozpoznaje w tekście metafory; • omawia kompozycję utworu; • przedstawia własne zdanie na podany temat	• redaguje plan ramowy najważniejszych wydarzeń; • wskazuje elementy biograficzne; • wyjaśnia kontekst historyczny; • określa dzieło Kamińskiego jako powieść o charakterze biograficznym; • charakteryzuje narratora; • charakteryzuje bohaterów, wykorzystując zgromadzone fakty i opinie; • rozpoznaje w tekście metafory i je wyjaśnia	• wyjaśnia funkcję luźnej kompozycji utworu; • przygotowuje mowę w formie krótkiej rozprawki, uzasadniając reprezentowane stanowisko; • zapisuje wybrany fragment powieści w postaci scenopisu
„Być zwyciężonym i nie ulec to zwycięstwo”. Sposoby walki Polaków z wrogiem w świetle *Kamieni na szaniec* (lekcja godzinna)	Aleksander Kamiński, *Kamienie na szaniec* (lektura czytana w całości) *Kamienie na szaniec* – zadania do lektury (s. 103–107)	• wyszukuje w tekście potrzebne informacje; • wskazuje różne sposoby walki z wrogiem przedstawione w utworze Kamińskiego; • wyjaśnia na podstawie cytatu, co to znaczy, że bohaterowie *Kamieni na szaniec* postrzegali życie jako służbę; • formułuje opinię o książce	• odczytuje fragment wiersza cytowanego w tytule powieści; • wskazuje ważne dla bohaterów wartości; • udowadnia, że byli wierni ideałowi służby; • ocenia książkę, odwołując się do cytatów	• nazywa wartości przedstawione w powieści Kamińskiego, dostrzega ich uniwersalny charakter; • formułuje refleksje na temat tego, czy bohaterowie *Kamieni na szaniec* mogą być wzorcem patriotyzmu dla współczesnych odbiorców dzieła; • wyjaśnia sens tytułu i przedstawia okoliczności jego nadania; • ocenia, czy *Kamienie na szaniec* są utworem optymistycznym, czy pesymistycznym	• uwzględnia kontekst historyczny, odnosząc wnioski z interpretacji fragmentu *Testamentu mojego* Słowackiego do postaw bohaterów książki Kamińskiego; • porównuje współczesną młodzież ze środowiskiem Buków; • wyjaśnia, na czym polega uniwersalizm *Kamieni na szaniec*
W heroicznym świecie Szarych Szeregów (lekcja godzinna)	Aleksander Kamiński, *Kamienie na szaniec* (lektura czytana w całości) infografika: *Szare Szeregi. Akcja pod Arsenałem* (s. 108–109) hasło encyklopedyczne, literatura faktu	• wie, czym były Szare Szeregi i na czym polegała akcja pod Arsenałem; • wyszukuje w tekście potrzebne informacje; • rozpoznaje formę redakcyjną – hasło encyklopedyczne	• korzysta ze słowników: kultury antycznej i frazeologicznego; • wskazuje teksty należące do literatury faktu	• charakteryzuje działalność i program Szarych Szeregów; • definiuje termin *literatura faktu* i uzasadnia przynależność *Kamieni na szaniec* do tego typu literatury; • redaguje hasło encyklopedyczne	• kwalifikuje teksty do literatury faktu i uzasadnia swój wybór
O ojczyźnie, której „nigdy nie było i nie ma na mapie” (Jan Lechoń, *Chełmoński*)	Jan Lechoń, *Chełmoński* (s. 204) paradoks	• czyta wiersz, dbając o odpowiednią intonację; • przedstawia uczucia bohatera lirycznego w wierszu Lechonia; • rozumie termin *paradoks*	• opisuje – w odniesieniu do wiersza *Chełmoński* – okoliczności pojawienia się tęsknoty za ojczyzną; • wskazuje w liryku Lechonia fragmenty o charakterze	• wyjaśnia – w odniesieniu do wiersza *Chełmoński* – cytat: „Jak dobrze jest mi tutaj i jak bardzo smutno!”	• wyjaśnia zagadkę sprzeczności w odczuciach postaci mówiącej w liryku *Chełmoński*; • wskazuje w tekście paradoks i wyjaśnia jego sens; • określa podobieństwo pejzażu

(lekcja godzinna)			paradoksu		z wiersza Lechonia do malarstwa Chełmońskiego
Sprawdzian nr 2 i jego omówienie (dwie godziny lekcyjne)					
Różne języki polskie (lekcja dwugodzinna)	*Odmiany środowiskowe języka* – podręcznik *Gramatyka i stylistyka* (s. 74–79) język ogólnopolski, język potoczny, odmiana środowiskowa języka, norma językowa, kultura języka	• rozumie, że język polski ma wiele odmian; • wie, na czym polega znaczenie języka ogólnopolskiego; • wymienia różne odmiany języka; • zna podział polszczyzny na język oficjalny i nieoficjalny (potoczny); • wie, w jakich sytuacjach należy posługiwać się polszczyzną wzorcową	• rozpoznaje odmiany środowiskowe języka; • wyjaśnia związek doboru środków językowych z sytuacją wypowiedzi i osobą adresata; • zna pojęcie *kultura języka*; • korzysta ze słownika poprawnej polszczyzny	• wskazuje przyczyny zróżnicowania języka; • definiuje pojęcie *kultura języka*; • wie, gdzie szukać wskazówek, które pozwolą uniknąć błędów językowych; • charakteryzuje nadawcę komunikatu na podstawie języka; • przekształca tekst zgodnie z podanymi wskazówkami	• dostrzega ograniczony zasięg języka środowiskowego; • objaśnia zabieg językowy zastosowany przez Gałczyńskiego w utworze *Biurokrata na wakacjach*; • opracowuje słowniczek gwar środowiskowych
Złamana konwencja – *Śpiąca królewna* według Sławomira Mrożka (lekcja godzinna)	Sławomir Mrożek, *Śpiąca królewna* (s. 126–128) Richard Eisermann, *Śpiąca królewna* (s. 126) konwencja, epilog	• dostrzega w tekście nawiązanie do konkretnej baśni; • określa elementy świata przedstawionego; • wyjaśnia pojęcie *epilog*; • opisuje sytuację ukazaną na obrazie *Śpiąca królewna*	• przypomina treść baśni stanowiącej inspirację dla tekstu Mrożka; • dzieli wydarzenia na oczekiwane i nieoczekiwane; • układa epilog; • opisuje bohaterów ukazanych na obrazie Eisermanna	• porównuje utwór z pierwowzorem w zakresie dokonanych zmian; • wyjaśnia, na czym polega deformacja gatunku w utworze Mrożka; • układa epilog, starając się uzyskać efekt zaskoczenia; • ocenia wpływ symboliki kolorów na odbiór obrazu *Śpiąca królewna*	• wyjaśnia istotę konwencji literackiej; • omawia funkcję deformacji gatunku; • układa epilog, zachowując konwencję tekstu; • ocenia stopień nawiązania do kulturowego motywu Śpiącej Królewny w tekście Mrożka i na obrazie Eisermanna
Ambitny czy ograniczony? (Sławomir Mrożek, *Artysta*) (lekcja godzinna)	Sławomir Mrożek, *Artysta* (s. 131)	• wymienia bohaterów utworu; • rozpoznaje uosobienie; • opowiada o wydarzeniach	• określa czas i miejsce wydarzeń; • przedstawia motywy, jakimi kierował się Kogut; • wyjaśnia powody niepowodzenia bohatera; • formułuje pouczenia dla Koguta; • opowiada o wydarzeniach z punktu widzenia dyrektora	• ocenia, czy utwór Mrożka można nazwać bajką, uzasadnia swoje stanowisko; • wskazuje na podobieństwo postaci do bohaterów bajek; • dobiera ilustrację odpowiadającą treści utworu; • formułuje ogłoszenie zgodnie z podanymi wskazówkami	• omawia konwencję utworu; • układa dalszą część rozmowy bohaterów
Kiedy mowa zależna, a kiedy niezależna? (lekcja godzinna)	*Co to jest mowa niezależna i co to jest mowa zależna?*, *Interpunkcja i ortografia mowy niezależnej* – podręcznik *Gramatyka i stylistyka* (s. 95–96)	• zna pojęcia: *mowa zależna*, *mowa niezależna*; • wskazuje w tekście mowę zależną i niezależną; • przekształca według podanego wzoru mowę niezależną na zależną i odwrotnie	• zna i na ogół stosuje zasady interpunkcyjne i ortograficzne dotyczące zapisu mowy niezależnej; • przekształca bajkę, zamieniając mowę niezależną na zależną; • pisze opowiadanie na wskazany temat, poprawnie	• potrafi wyjaśnić, czym charakteryzują się mowa zależna i niezależna; • stosuje poprawny zapis mowy niezależnej; • określa funkcje stylistyczne mowy zależnej i niezależnej	• celowo, poprawnie i świadomie przekształca wypowiedzi w mowie niezależnej w mowę zależną i odwrotnie; • wykorzystuje funkcje stylistyczne mowy zależnej i niezależnej w swoich wypowiedziach ustnych i pisemnych, szczególnie

	mowa zależna, mowa niezależna		zapisując mowę niezależną		w opowiadaniu z dialogiem
„Jak dziki zwierz przyszło Nieszczęście do człowieka…” (Cyprian Norwid, *Fatum*) (lekcja godzinna)	Cyprian Norwid, *Fatum* (s. 179)	• wydobywa z tekstu wskazane informacje, cytuje; • formułuje wypowiedź na temat przeczytanego tekstu; • stara się określić tematykę tekstu; • opisuje bohaterów lirycznych	• określa sytuację liryczną; • omawia zachowanie bohaterów lirycznych w wierszu *Fatum*; • potrafi określić tematykę tekstu; • wskazuje zastosowane w utworze środki poetyckie	• czyta głośno, dokonując interpretacji głosowej wiersza; • charakteryzuje bohaterów lirycznych; • formułuje uogólnienia związane z ich postawami, pisze komentarz na ten temat; • wyjaśnia sens pytania: *Czy człowiek zboczy?*; • określa funkcję zastosowanych w utworze środków poetyckich (w tym neologizmu)	• interpretuje zachowanie człowieka w wierszu *Fatum* Norwida; • wyjaśnia cel porównania postawy bohatera do postawy artysty; • ocenia, do jakich form literackich zbliża się utwór Norwida, i uzasadnia swoje stanowisko; • przekształca tekst wiersza zgodnie z przyjętym założeniem
Poetycka rozmowa o sumieniu (Wisława Szymborska, *Pochwała złego o sobie mniemania*) (lekcja godzinna)	Wisława Szymborska, *Pochwała złego o sobie mniemania* (s. 213)	• wyjaśnia znaczenie słowa *sumienie*; • wstępnie określa tematykę utworu	• wyjaśnia znaczenie związków frazeologicznych ze słowem *sumienie*; • określa najważniejszą myśl utworu; • zestawia wnioski z interpretacji z poprzedzającymi lekturę przemyśleniami na temat sumienia, formułuje komentarz na ten temat	• układa artykuł hasłowy wyjaśniający znaczenie słowa *sumienie*; • proponuje i wyjaśnia własny sposób podziału tekstu; • odpowiada na pytanie: dlaczego? w odniesieniu do poszczególnych wersów utworu; • wyjaśnia sens tytułu	• wyjaśnia istotę paradoksu zawartego w tytule; • formułuje własny komentarz do tekstu, rozwijając jego główne myśli
„Ludzie odlegli jak planety”. Świat małych i dużych w *Małym Księciu* (lekcja dwugodzinna)	Antoine de Saint-Exupéry, *Mały Książę* (lektura czytana w całości) *Mały Książę* – zadania do lektury (s. 111–113)	• zapoznaje się z najważniejszymi faktami z biografii Antoine’a de Saint-Exupéry’ego; • wyszukuje w tekście potrzebne informacje; • określa czas i miejsce wydarzeń; • wymienia i przedstawia bohaterów; • omawia postawę życiową wybranej postaci; • prezentuje narratora; • wskazuje różnicę między światem dorosłych a światem dzieci	• samodzielnie wyszukuje informacje, dobiera cytaty; • omawia okoliczności powstania *Małego Księcia*; • wymienia i umiejscawia w czasie etapy podróży głównego bohatera; • dzieli bohaterów na pierwszoplanowych i drugoplanowych; • dostrzega elementy autobiograficzne w dziele de Saint-Exupéry’ego; • omawia relacje między światem dorosłych a światem dzieci; • porównuje postawy życiowe wybranych bohaterów; • określa rolę narratora	• wskazuje elementy autobiograficzne w dziele de Saint-Exupéry’ego; • porządkuje bohaterów ze względu na ich znaczenie dla fabuły; • ocenia postawy życiowe wybranych postaci; • charakteryzuje świat dorosłych, odwołując się do tekstu	• porównuje świat dorosłych i świat dzieci; • komentuje ludzkie postawy, odwołując się do tekstu; • rozpoznaje alegoryczne znaczenia związane z bohaterami utworu
„Stajesz się zawsze odpowiedzialny za to, co oswoiłeś”. Obraz miłości i	Antoine de Saint-Exupéry, *Mały Książę* (lektura czytana w całości) *Mały Książę* –	• opowiada o związku Małego Księcia i Róży; • wyszukuje w tekście potrzebne informacje; • wyjaśnia znaczenie słowa	• charakteryzuje postawę głównego bohatera; • określa przyczynę opuszczenia Róży przez bohatera i późniejszego	• wyszukuje w tekście inne fragmenty dotyczące miłości i przyjaźni; • porównuje Małego Księcia sprzed wyprawy z tym, który pragnie	• komentuje inne odnalezione w tekście sentencje dotyczące miłości i przyjaźni; • wyjaśnia pojęcie *sentencja*; • omawia na podstawie *Małego*

przyjaźni w *Małym Księciu* (lekcja godzinna)	zadania do lektury (s. 111–113)	*oswoić* w kontekście utworu; • formułuje wypowiedź dotyczącą znaczenia miłości i/lub przyjaźni	powrotu do niej; • wyjaśnia sens sentencji zawartej w temacie lekcji; • wskazuje synonimy do słowa *oswoić* w kontekście utworu	wrócić na swoją planetę	*Księcia* rolę miłości i przyjaźni w ludzkim życiu
***Mały Książę* – opowiastka dla dzieci czy mądra baśń dla wszystkich?** (lekcja godzinna)	Antoine de Saint-Exupéry, *Mały Książę* (lektura czytana w całości) *Mały Książę* – zadania do lektury (s. 111–113)	• podaje przykłady wydarzeń prawdopodobnych i baśniowych; • cytuje sentencje zawarte w utworze; • układa list w imieniu Małego Księcia	• wyjaśnia prawdopodobny lub baśniowy charakter ukazanych wydarzeń; • rozwija sens wybranej sentencji w formie kilkuzdaniowej wypowiedzi; • układa w imieniu Małego Księcia list zawierający fragmenty o charakterze opisowym	• omawia związki między prawdopodobnymi i baśniowymi wydarzeniami utworu; • dostrzega motyw wędrówki, omawia jego funkcję w tekście; • komentuje sentencje zawarte w utworze; • układa twórcze opowiadanie z dialogiem	• omawia sposób konstrukcji świata przedstawionego; • wymienia utwory zawierające motyw wędrówki; • wyjaśnia ponadczasowość motywu wędrówki jako motywu kulturowego; • układa twórcze opowiadanie z elementami opisu i dialogu
W głąb myśli i uczuć (lekcja dwugodzinna)	*Liryczne wtajemniczenie* (s. 142–147) Muzykantka z lirą – egipski fresk (s. 142) Orfeusz grający na lirze u Traków – malowidło na wazie (s. 143) Salvador Dalí, *Trwałość pamięci* (s.145) Alfred Lenica, *Krajobraz zagadkowy* (s. 146) liryka	• czyta ze zrozumieniem, zaznacza niejasne fragmenty tekstu; • podaje różnice między liryką a epiką; • przedstawia swoje odczucia po obejrzeniu dzieł malarskich; • poznaje fragmenty egipskich tekstów poetyckich; • określa sytuację liryczną w wierszu Juliana Przybosia *Do ciebie o mnie*	• formułuje pytania dotyczące tekstu; • wyjaśnia znaczenie podstawowych terminów związanych z liryką; • określa tematykę wierszy cytowanych we fragmencie *Liryczne wtajemniczenie*; • wskazuje osobę mówiącą w wierszu Juliana Przybosia	• porządkuje informacje zawarte w tekście; • omawia problematykę utworów należących do liryki; • wskazuje przyczyny odejścia poezji od muzyki; • redaguje wypowiedź argumentacyjną na temat obrazu Alfreda Lenicy	• omawia genezę liryki i jej związki z muzyką w okresie starożytnym; • wskazuje różne odmiany liryki i podaje ich charakterystyczne cechy; • określa problematykę fragmentu utworu Seneki Młodszego; • omawia związek między obrazem *Trwałość pamięci* a tekstem Seneki Młodszego; • charakteryzuje i ocenia miejsce liryki we współczesnej kulturze
„Nic dwa razy się nie zdarza”? – rozważania inspirowane wierszem Wisławy Szymborskiej (lekcja godzinna)	Wisława Szymborska, *Nic dwa razy* (s. 214)	• czyta głośno wiersz; • wskazuje podjęty w nim problem; • cytuje fragment mający charakter tezy; • próbuje określić, kto wypowiada się w wierszu	• wskazuje w tekście fragmenty o charakterze aforyzmu; • wyszukuje w wierszu porównanie; • wskazuje fragment, który można byłoby wpisać do pamiętnika, uzasadnia wybór; • zbiera argumenty do dyskusji na temat: „Czy rzeczywiście nic dwa razy się nie zdarza?”	• czyta głośno, dokonując interpretacji głosowej wiersza; • wyraża własną opinię na temat myśli wyrażonych aforyzmem; • wyszukuje w utworze paradoks; • określa funkcję zastosowanych w wierszu środków poetyckich; • analizuje występujące w wierszu odniesienia do czasu i związane z nimi odczucia; • wskazuje na zróżnicowanie kreacji podmiotu lirycznego; • wymienia elementy wpływające na muzyczność wiersza *Nic dwa razy*	• podaje uniwersalne motywy obecne w liryku *Nic dwa razy*; • rozwija aforyzm własnymi refleksjami; • wyjaśnia, na czym polega paradoks; • analizuje związek budowy utworu z jego muzycznością; • wyjaśnia cel zróżnicowania kreacji podmiotu lirycznego
Co wynika z cebuliczności	Wisława Szymborska, *Cebula*	• czyta głośno wiersz; • nazywa występujących w nim	• dostrzega zjawisko ironii poetyckiej;	• czyta głośno, dokonując interpretacji głosowej wiersza;	• wyjaśnia myśl zawartą w paradoksie;

cebuli? (lekcja godzinna)	(s. 218)	bohaterów lirycznych; • wypisuje dotyczące ich określenia; • nazywa zasadę, na jakiej zostali zestawieni bohaterowie utworu; • próbuje określić główną myśl wiersza	• opracowuje definicję wybranego pojęcia; • odczytuje neologizmy; • wskazuje paradoks w wierszu Szymborskiej i próbuje wyjaśnić jego sens	• formułuje uogólnienia związane z istotą bohaterów; • wyjaśnia sposób wartościowania bohaterów lirycznych przez osobę mówiącą w utworze; • dopisuje początek do wiersza *Cebula*, traktując ten utwór jako poetycki wykład	• wyjaśnia znaczenie i rolę neologizmów artystycznych w wierszu; • formułuje pisemnie hipotezę interpretacyjną i rozważa ją, przywołując odpowiednie argumenty
Czego nie ma w muzeum? Rozważania o wierszu Wisławy Szymborskiej (lekcja godzinna)	Wisława Szymborska, *Muzeum* (s. 216)	• określa tematykę wiersza Szymborskiej; • zapisuje w kolumnach kategorie zjawisk przywołanych w liryku („obecność”, „brak”); • wypisuje czasownikowe określenia dotyczące zjawisk z rubryki „obecność”; • określa cechy wymienionych w tekście wiersza przedmiotów; • dostrzega zastosowanie personifikacji w opisie przedmiotów	• wypowiada się na temat bohaterów lirycznych wiersza *Muzeum*; • odczytuje refleksję (myśl) zawartą w utworze i zapisuje ją w formie kilkuzdaniowej wypowiedzi; • interpretuje środki poetyckie służące do prezentacji woźnego i sukni; • nazywa zawarte w tekście uczucia i emocje	• czyta głośno, dokonując interpretacji głosowej wiersza; • proponuje – w odniesieniu do wiersza *Muzeum* – nazwy dla elementów zapisanych w kolumnach; • określa funkcję nazwanych środków poetyckich	• uzasadnia filozoficzny charakter refleksji poetyckiej; • formułuje wnioski interpretacyjne; • formułuje zdanie w formie paradoksu wyrażające myśl wiersza
Radość czytania Szymborskiej (lekcja godzinna)	*Prostota i pogodna mądrość – o czytaniu wierszy (nie tylko Wisławy Szymborskiej)* (s. 220–225) ironia, paradoks, puenta, aforyzm, antyteza	• czyta cicho ze zrozumieniem tekst, wyszukuje w nim potrzebne informacje; • wylicza – w odniesieniu do tekstu – cechy poezji Wisławy Szymborskiej; • używa pojęć: *ironia*, *paradoks*, *puenta*, *aforyzm*, *antyteza*	• odróżnia – na podstawie tekstu – świat realny od świata poezji; • dostrzega ironiczny charakter wypowiedzi poetyckiej; • wskazuje w tekście wypowiedzi o charakterze paradoksu, puenty	• charakteryzuje język poezji Wisławy Szymborskiej; • wymienia – w odniesieniu do tekstu – reguły rządzące światem wykreowanym, a także wykorzystuje je do odczytywania znaczeń tekstu poetyckiego; • wyjaśnia pojęcia: *ironia*, *paradoks*, *puenta*, *aforyzm*, *antyteza*	• odczytuje na podstawie tekstu znaczenia tekstu poetyckiego wynikające z ironii jako kategorii estetycznej; • komentuje znaczenia wynikające z wykorzystania paradoksu i puenty
Inny odcień tęsknoty – *Moja piosnka (II)* *Cypriana Norwida* (lekcja godzinna)	Cyprian Norwid *Moja piosnka (II)* (s. 184) Aleksander Gierymski, *Anioł Pański* (s. 184) * Juliusz Słowacki, *Hymn* (tekst spoza podręcznika) neologizm	• zna pojęcie *piosenka*; • gromadzi synonimy wyrazu *piosenka*; • uważnie słucha wzorcowej recytacji; • opisuje na podstawie tekstu wiersza Norwida krajobraz oraz postawy mieszkańców Polski; • nazywa wartości kojarzone z opisywanym miejscem i jego mieszkańcami; • określa nastrój wiersza Norwida; • opisuje świat przedstawiony na obrazie Gierymskiego	• dostrzega związek tytułu utworu *Moja piosnka (II)* z jego formą; • wymienia elementy wpływające na muzyczność utworu Norwida (refren, powtórzenia, rytm); • wyobraża sobie okoliczności powstania utworu *Moja piosnka (II)* Norwida i opowiada o nich; • redaguje kilkuzdaniowy komentarz o obrazie ojczyzny w liryku Norwida; • wymienia neologizmy w liryku *Moja piosnka (II)*; • wykazuje podobieństwa między tematyką wiersza	• przedstawia sytuację i stan wewnętrzny osoby mówiącej w liryku Norwida; • wyjaśnia – na podstawie wiersza *Moja piosnka (II)* – symbolikę zachowania ludzi; • wyjaśnia sens obrazów poetyckich w liryku Norwida, interpretując przenośnie; • definiuje neologizm; • analizuje budowę słowotwórczą neologizmów w wierszu Norwida; • definiuje wymienione neologizmy; • omawia wpływ symboliki kolorów na wymowę obrazu	• wyjaśnia wpływ refrenu, powtórzenia, rytmu na muzyczność wiersza Norwida; • podaje przykłady utworów podobnych do tekstu *Moja piosnka (II)* ze względu na nastrój i muzyczność; • uzasadnia wybraną hipotezę interpretacyjną; • porównuje wiersz Norwida z *Hymnem* Juliusza Słowackiego; • redaguje analizę porównawczą wierszy: *Moja piosnka (II)* Norwida i *Hymn (Smutno mi, Boże)* Słowackiego; • ocenia związek między tytułem obrazu Gierymskiego a jego

			Norwida a obrazem Gierymskiego	Gierymskiego	treścią
Jak napisać bestseller? (lekcja dwugodzinna)	*Z naszego świata w świat epiki, czyli pomysł na przebój czytelniczy* (s. 133–135) Umberto Boccioni, *Wizje symultaniczne* (s. 134) narrator, realizm, wątek, świat przedstawiony, fikcja, bohater, czas akcji, nowela	• czyta cicho ze zrozumieniem, wyszukując potrzebne informacje; • wyjaśnia pojęcia: *wątek*, *świat przedstawiony*, *fikcja*; • proponuje ciąg wydarzeń projektowanego tekstu epickiego	• wyjaśnia zawarte w tekście pojęcia związane z epiką; • przedstawia propozycje podstawowych składników świata przedstawionego w projektowanym tekście epickim	• wydobywa z tekstu informacje dotyczące cech utworu epickiego; • przygotowuje wstępny projekt tekstu epickiego	• omawia zawarte w tekście informacje związane z utworem epickim; • przygotowuje całościowy projekt tekstu epickiego; • interpretuje obraz Boccioniego jako ilustrację tekstu dotyczącego epiki
Agatha Christie – królowa kryminału (lekcja godzinna)	Agatha Christie, *Tajemniczy przeciwnik* (lektura czytana w całości) *Tajemniczy przeciwnik* – zadania do lektury (s. 116–118) powieść kryminalna	• zapoznaje się z najważniejszymi faktami z biografii Agathy Christie; • formułuje swoją opinię na temat powieści; • wyszukuje potrzebne informacje w tekście; • wymienia cechy powieści kryminalnej; • streszcza fabułę powieści; • zbiera informacje potrzebne do rozwiązania zagadki kryminalnej; • rozpoznaje gatunek powieści kryminalnej	• analizuje przebieg akcji, wskazuje moment jej rozpoczęcia; • określa, co jest zaczynem akcji w *Tajemniczym przeciwniku*; • streszcza historię dokumentu kluczowego dla rozwoju akcji; • wskazuje w tekście cechy powieści kryminalnej; • wypowiada się na wskazany temat, uzasadnia swoje stanowisko	• wyszukuje i selekcjonuje potrzebne informacje; • definiuje powieść kryminalną; • wskazuje przesłanki prowadzące do rozwiązania zagadki kryminalnej; • wskazuje w powieści *Tajemniczy przeciwnik* elementy poświadczające przynależność tego tekstu do gatunku powieści kryminalnej; • dostrzega wątek romansowy w powieści; • porównuje poziom wiedzy czytelnika i bohaterów	• wskazuje elementy intrygi zastosowane przez Agathę Christie; • ocenia, jak obecność wątku romansowego wpływa na atrakcyjność powieści; • ocenia wpływ języka powieści na kreację świata przedstawionego; • omawia stosunek narratora do czytelnika, ilustruje swoje spostrzeżenia odpowiednimi cytatami
Kim jest tajemniczy przeciwnik? (lekcja godzinna)	Agatha Christie, *Tajemniczy przeciwnik* (lektura czytana w całości) *Tajemniczy przeciwnik* – zadania do lektury (s. 116–118)	• wyszukuje w tekście potrzebne informacje; • przedstawia strony konfliktu ukazanego w powieści; • wyjaśnia, kto jest czarnym charakterem i jak doszło do jego zdemaskowania	• relacjonuje losy Jane Finn; • przedstawia rzeczywistość stanowiącą tło wydarzeń; • przywołuje odpowiednie cytaty	• przedstawia i ocenia plany Jamesa Edgertona; • określa, co go zaskakuje w losach Jane Finn; • ocenia, czy łatwo mu było uwierzyć w świat przedstawiony powieści, uzasadnia swoje stanowisko	• ocenia, w jaki sposób występujące w powieści realia społeczno-polityczne wpływają na odbiór utworu przez współczesnego czytelnika, uzasadnia swoje stanowisko
Tuppence, Tommy i inni detektywi (lekcja godzinna)	Agatha Christie, *Tajemniczy przeciwnik* (lektura czytana w całości) *Tajemniczy przeciwnik* – zadania do lektury (s. 116–118)	• wyszukuje potrzebne informacje w tekście; • przedstawia parę głównych bohaterów; • wypowiada się na temat Tuppence i Tommy'ego jako detektywów	• charakteryzuje parę głównych bohaterów, odwołując się do przykładów z powieści; • ocenia Tuppence i Tommy'ego jako detektywów; • ustala, w jaki sposób bohaterowie budują wiedzę o sprawie; • wymienia inne postacie	• charakteryzuje postać idealnego detektywa; • zbiera informacje o innych postaciach detektywów, porównuje z nimi bohaterów *Tajemniczego przeciwnika*; • ocenia, czy fabuła utworu Agathy Christie może posłużyć za scenariusz udanego filmu	• porównuje fabułę utworu Agathy Christie z współczesnymi powieściami kryminalnymi; • redaguje na podstawie *Tajemniczego przeciwnika* szkic scenariusza; • przedstawia wybrane wydarzenie z powieści w postaci scenopisu

			detektywów z literatury i filmu	kryminalnego, uzasadnia swoje stanowisko	
Sprawdzian nr 3 i jego omówienie (dwie godziny lekcyjne)					
Dylemat zakochanego (lekcja godzinna)	Adam Mickiewicz, *Niepewność* (s. 171) Erasmus Engert, *Przydomowy ogród*, (s. 172)	• wie, że wiersz jest przykładem liryki bezpośredniej; • formułuje dylemat osoby mówiącej w wierszu; • określa, do kogo jest skierowany monolog liryczny; • przedstawia swoje odczucia po obejrzeniu obrazu Engerta	• definiuje typ liryki reprezentowany przez utwór *Niepewność*; • wypowiada się na temat stanu wewnętrznego osoby mówiącej w wierszu; • wskazuje w tekście słownictwo nazywające stan duchowy, uczucia, emocje; • opisuje obraz Engerta	• charakteryzuje podmiot liryczny i adresatkę wiersza; • określa sytuację, w której ujawnia się stan wewnętrzny podmiotu lirycznego; • formułuje swoje stanowisko w kwestii przedstawionego w wierszu dylematu (*Czy to jest przyjaźń? czy to jest kochanie?*); • ocenia język utworu; • redaguje monolog wewnętrzny adresatki po otrzymaniu tekstu wiersza	• gromadzi argumenty do dyskusji na temat sytuacji duchowej osoby mówiącej w liryku *Niepewność* (kocha czy tylko się przyjaźni?)
„Kto miłości nie zna, ten żyje szczęśliwy", czyli epilog romantycznego uczucia w wierszu Adama Mickiewicza do *M**** (lekcja godzinna)	Adam Mickiewicz, *Do M**** (s. 173)	• czyta głośno wiersz; • wypowiada się na temat swoich wrażeń po lekturze utworu; • opowiada historię przedstawioną w wierszu; • określa stan emocjonalny osoby mówiącej; • wskazuje fragmenty mające kształt relacji o zdarzeniach i zawierające rozmyślania; • dostrzega regularność budowy tekstu	• określa, czy utwór ma kształt monologu, czy dialogu; • charakteryzuje podmiot liryczny i adresatkę wiersza, określa relację między nimi; • nazywa wyrażone w tekście emocje; • uzasadnia, odwołując się do tekstu, czy bohater jest szczęśliwy, czy cierpi	• czyta głośno, dokonując interpretacji wiersza; • uzasadnia monologowy charakter wypowiedzi poetyckiej; • ocenia, czy wiersz dotyczy przeszłości, czy przyszłości, i uzasadnia swoje stanowisko; • nazywa i komentuje przy użyciu cytatów ukazane stany emocjonalne; • nazywa i omawia sposoby rytmizacji tekstu	• przedstawia kontekst biograficzny wiersza; • analizuje budowę i język utworu
Odkrywanie tajemnic obrazu Caspara Davida Friedricha *Kobieta w oknie* (lekcja godzinna)	Caspar David Friedrich, *Kobieta w oknie* (s. 176)	• wybiera z tekstu wskazane informacje; • wymienia elementy przedstawione na obrazie; • opisuje kolorystykę dzieła; • krótko opisuje obraz	• wybiera z tekstu istotne informacje; • określa relacje między poszczególnymi elementami obrazu; • wskazuje źródła światła na obrazie; • opisuje dzieło Friedricha	• systematyzuje informacje z tekstu; • odczytuje znaczenia poszczególnych elementów obrazu; • omawia kompozycję obrazu; • opisuje obraz z wykorzystaniem słownictwa związanego z językiem malarstwa	• referuje informacje z tekstu; • odczytuje znaczenia wynikające z całości dzieła; • omawia wszystkie znaczące dla dzieła środki języka malarstwa; • opisuje obraz, stosując język poetycki
W ogrodzie uczuć (lekcja godzinna)	Jan Lechoń, *Sprzeczka* (s. 201), *** [*Na niebo wypływają białych chmurek żagle*] (s. 202) Auguste Renoir, *Kobieta z parasolką*	• podaje swoje skojarzenia ze słowem *ogród*; • określa osobę mówiącą i adresata wypowiedzi w wierszach; • opisuje sytuację przedstawioną w każdym z utworów; • określa nastrój wierszy	• ocenia zgodność tytułu wiersza *Sprzeczka* z treścią tego utworu; • charakteryzuje perspektywę czasową w wierszu *** (*Na niebo wypływają białych chmurek żagle*); • wskazuje i omawia elementy	• określa, czy wiersz *Sprzeczka* jest dialogiem, czy monologiem; • wskazuje symboliczne znaczenia motywu ogrodu; • wskazuje czynniki wpływające na nastrój osoby mówiącej; • kojarzy strofy utworu *** (*Na niebo wypływają białych chmurek*	• porównuje funkcjonowanie motywu ogrodu w wierszach Lechonia, a także na obrazie Renoira; • redaguje kilka refleksji na temat: „Czy było warto «pójść do ogrodu»?"; • omawia związek między formą

	(s. 203)		łączące utwór *** (*Na niebo wypływają białych chmurek żagle*) z wierszem *Sprzeczka*; • wymienia kolory widoczne na obrazie Renoira	*żagle*) z kolorami, uzasadnia swoje zdanie; • opisuje obraz *Kobieta z parasolką w ogrodzie*	obrazu Renoira (np. użytymi kolorami) a wymową dzieła
Miłość w czasie strasznym (Zbigniew Herbert, *Dwie krople*) (lekcja godzinna)	Zbigniew Herbert, *Dwie krople* (s. 206) Gustav Klimt, *Pocałunek* (s. 206)	• podejmuje próbę zrekonstruowania historii bohaterów lirycznych z utworu Herberta; • formułuje pytanie, jakie chciałby w związku z nią zadać; • opisuje sytuację ukazaną na obrazie Klimta	• wskazuje w wierszu Herberta niezrozumiałe fragmenty (sformułowania, słowa) i przedstawia swoje wyjaśnienie ich znaczenia; • wyszukuje w utworze fragmenty mówiące o miłości; • określa nastrój utworu, przywołując właściwe cytaty z tekstu; • ocenia wartości estetyczne przywołanych tekstów kultury	• odszukuje w wierszu sformułowania mogące się pojawić w opowiadaniu pisanym językiem prozy i/lub brzmiące wyjątkowo, niezwykle, poetycko; • charakteryzuje związek między środkami malarskimi zastosowanymi przez Klimta a obrazem miłości ukazanym w dziele *Pocałunek*	• odszukuje w wierszu aluzję do przysłowia *Nie czas żałować róż, gdy płoną lasy* (z dramatu Słowackiego *Lilla Weneda*), a następnie wyjaśnia ten fragment utworu Herberta; • wskazuje i omawia nowatorstwo w ujęciu motywu miłości w wierszu Herberta; • interpretuje funkcjonowanie motywu miłości w wierszu Herberta i na obrazie Klimta
Dlaczego Bajdała kłóci się z Bogiem? (lekcja godzinna)	Bolesław Leśmian, *Dusiołek* (s. 189–190) ballada	• zapoznaje się z informacjami na temat Bolesława Leśmiana; • odczytuje głośno i wyraziście tekst ballady; • opowiada o wydarzeniach przedstawionych w utworze; • wymienia głównych bohaterów; • odróżnia postacie realistyczne od fantastycznych; • gromadzi informacje na temat Bajdały; • przedstawia narratora; • zna definicję ballady	• określa adresata opowieści; • charakteryzuje narratora, odnosząc się do używanego przezeń języka; • uzasadnia przynależność *Dusiołka* do gatunku ballady; • redaguje charakterystykę z wykorzystaniem elementów gwary ludowej	• czyta głośno, dokonując interpretacji; • charakteryzuje i ocenia Bajdałę z uwzględnieniem języka i przezwiska bohatera; • opracowuje artykuł hasłowy o Dusiołku do leksykonu; • przyłącza się do obrony przed oskarżeniami Bajdały lub do oskarżeń	• wskazuje liryczne cechy utworu Leśmiana; • porównuje *Dusiołka* z innymi znanymi balladami; • interpretuje zarzut Bajdały pod adresem Boga; • proponuje sposób odczytania neologizmu *potworzyć*; • układa „mowę obrończą” Pana Boga na zarzuty Bajdały
Ćwiczymy streszczanie (lekcja godzinna)	*Treść w okamgnieniu, czyli o streszczeniu* (s. 271–272) *Przekształcanie tekstu* – podręcznik *Gramatyka i stylistyka* (s. 90) streszczenie	• wie, na czym polega streszczanie • wybiera najważniejsze informacje ze streszczanego tekstu	• skraca zdania, zastępując wyrazy i zwroty szczegółowe wyrazami o znaczeniu ogólnym; • wykorzystuje w streszczeniu wyrazy o znaczeniu ogólnym	• tworzy streszczenie *Artysty* Sławomira Mrożka, dbając o odpowiedni wybór informacji i poprawność formułowanych zdań	• formułuje zasady dobrego streszczania oraz stosuje je w tworzonych przez siebie streszczeniach; • dostrzega zależność kształtu i objętości streszczenia od rodzaju streszczanego tekstu
Jak ogień i woda. O relacji dwóch sióstr z wdowiej chaty (lekcja godzinna)	Juliusz Słowacki, *Balladyna* (lektura czytana w całości) *Balladyna* – zadania do lektury (s. 255–260)	• zapoznaje się z informacjami na temat życia i twórczości Juliusza Słowackiego; • czyta cicho ze zrozumieniem; • wypowiada się na temat swoich wrażeń po lekturze *Balladyny*; • przedstawia oraz ocenia Alinę i	• dostrzega, że Alina i Balladyna zostały zestawione na zasadzie kontrastu; • określa cechy i postawy uwidaczniające się w ich wypowiedziach i zachowaniu; • nazywa uczucia bohaterek;	• wymienia wartości ważne dla bohaterek; • formułuje pytania dotyczące motywów działania postaci; • komentuje i ocenia postępowanie bohaterek dramatu; • wskazuje czynniki wpływające na kształtowanie się relacji między	• odczytuje znaczenia przenośne i symboliczne wybranych elementów dramatu; • dokonuje analizy i interpretacji tekstów kultury z uwzględnieniem niezbędnych kontekstów

		Balladynę; • wyszukuje w tekście informacje na temat bohaterek	• tworzy wypowiedź argumentacyjną na wskazany temat	rodzeństwem	
Fantastyka i magia w *Balladynie* Juliusza Słowackiego (lekcja godzinna)	Juliusz Słowacki, *Balladyna* (lektura czytana w całości) *Balladyna* – zadania do lektury (s. 255–260)	• określa czas i miejsce wydarzeń; • dzieli postacie i wydarzenia dramatu na realistyczne i fantastyczne; • określa, w jaki sposób siły spoza świata rzeczywistego wpływają na losy bohaterów	• analizuje świat przedstawiony dramatu ze szczególnym uwzględnieniem elementów realistycznych i fantastycznych; • przedstawia w punktach dzieje korony Lecha; • określa związek losów Grabca i Kirkora z postacią Goplany	• określa funkcje motywów fantastycznych w dramacie Słowackiego; • wskazuje podobieństwa i różnice między *Balladyną* a baśnią	• określa funkcje postaci alegoryczno-symbolicznych w dramacie; • charakteryzuje wizję świata ukazaną w *Balladynie*
Tropem zbrodni i kłamstwa, czyli do czego doprowadziła Balladynę żądza władzy (lekcja godzinna)	Juliusz Słowacki, *Balladyna* (lektura czytana w całości) *Balladyna* – zadania do lektury (s. 255–260) tragedia, tragizm	• wyjaśnia znaczenie słowa *tragiczny*; • przestawia przebieg wydarzeń prowadzący do klęski tytułowej bohaterki; • wyszukuje w tekście informacje dotyczące losów bohaterki; • ocenia Balladynę jako człowieka i królową; • zna pojęcia: *tragedia*, *tragizm*	• wskazuje cele i wartości ważne dla Balladyny; • wyszukuje w tekście cytaty charakteryzujące bohaterkę i ukazujące jej uczucia; • wyjaśnia, jakie konsekwencje miało dla Balladyny popełnienie zbrodni; • rozpoznaje sytuacje emocjonalne i wartości życiowe innych bohaterów; • wskazuje przykłady wpływu sił spoza świata ludzkiego na los bohaterów	• wyjaśnia pojęcia: *tragedia*, *tragizm*; • podaje przykłady sytuacji tragicznych; • wskazuje w *Balladynie* bohaterów tragicznych i wskazuje przyczyny wyboru; • ocenia, czy bohaterowie dramatu Słowackiego mają wolność działania; • zabiera głos w dyskusji: *Czy Balladyna była skazana na zło?*	• omawia – w odniesieniu do dramatu Słowackiego – motywy władzy, winy, kary; • wskazuje źródła tragizmu bohaterów dramatu Słowackiego; • przedstawia swoją interpretację dramatu Słowackiego
Co możemy znaleźć w *Balladynie*? Wielopłaszczyznowość dramatu Juliusza Słowackiego (lekcja godzinna)	Juliusz Słowacki, *Balladyna* (lektura czytana w całości) *Balladyna* – zadania do lektury (s. 255–260) tragedia	• zna pojęcia: *dramat*, *tragedia*; • udowadnia – przedstawiając budowę utworu Słowackiego – że *Balladyna* należy do dramatu; • rozumie, na czym polega przenośny / symboliczny charakter motywu	• uzasadnia przynależność *Balladyny* do gatunku dramatu; • zapoznaje się z definicją tragedii; • rozpoznaje w tekście *Balladyny* motywy o znaczeniu przenośnym i symbolicznym; • rozpoznaje sceny z dramatu przedstawione na fotografiach z inscenizacji; • tworzy wypowiedź argumentacyjną na wskazany temat	• wyjaśnia pojęcia: *dramat*, *tragedia*; • interpretuje znaczenie korony Lecha i czerwonej plamy na czole Balladyny; • ocenia, czy *Balladyna* jest utworem, który łatwo wystawić na scenie, uzasadnia swoje stanowisko	• ocenia, czy *Balladynę* można określić jako tragedię, uzasadnia swoje stanowisko; • dokonuje analizy i interpretacji tekstów kultury (plakatów, fotografii) z uwzględnieniem niezbędnych kontekstów • wskazuje w tekście elementy komizmu i wyjaśnia, jaki sposób ukształtowania wypowiedzi nadał jej charakter komiczny
W odmętach życia – *Burza (I)* Cypriana Norwida (lekcja godzinna)	Cyprian Norwid, *Burza (I)*, fragment (s. 181–182) William Turner, *Burza śniegowa* (s. 181) Antonio Vivaldi, *Cztery pory roku*, fragment	• wskazuje skojarzenia dotyczące burzy; • dostrzega motyw burzy jako ważny element utworu • wyodrębnia w tekście fragmenty zrozumiałe i niezrozumiałe; • omawia scenerię przedstawioną	• przypomina sobie znane literackie, malarskie i filmowe obrazy rozmaitych burz, wskazuje, co je łączy; • stara się odnaleźć muzyczny portret burzy we fragmencie *L'estate* z *Czterech pór roku* Vivaldiego;	• odczytuje przenośny / symboliczny charakter burzy w wierszu Norwida; • opisuje postawę, jaką powinien przyjąć bohater liryczny utworu; • wskazuje elementy podobieństwa między wierszem Norwida a obrazem *Burza śniegowa* Turnera;	• porównuje obrazy przyrody w przywołanych tekstach kultury; • wyjaśnia znaczenie dosłowne i alegoryczne motywu burzy w kontekście wiersza Norwida; • porównuje obrazy burzy, gromu, zawieruchy zawarte w innych utworach literackich (np.

	L'estate (*Lato*), utwory 4–6	w wierszu Norwida; • wskazuje w tekście apostrofę; • określa bohatera wiersza; • opisuje, w jakiej znajduje się sytuacji; • próbuje odczytać ogólny sens wiersza	• charakteryzuje burzę ukazaną w wierszu Norwida; • interpretuje zawartą w tekście apostrofę	• wyjaśnia wpływ burz z różnych tekstów kultury (literackich, malarskich i filmowych) na bohaterów tych utworów; • wyjaśnia symbolikę motywów burzy, gromu, zawieruchy zawartych w innych utworach literackich (np. *Balladynie*, *Świteziance*)	*Balladynie*, *Świteziance*) z przedstawieniem burzy w wierszu Norwida; • porównuje ideę wyrażoną w wierszu Norwida z fragmentem *Odysa* Staffa
Modlitwa pewnego szewczyka – wokół wiersza Bolesława Leśmiana (lekcja godzinna)	Bolesław Leśmian, *Szewczyk* (s. 192–193)	• zna podstawowe informacje na temat Bolesława Leśmiana; • odczytuje głośno i wyraziście utwór *Szewczyk*; • przedstawia głównego bohatera utworu; • wymienia składniki tworzące sytuację liryczną; • krótko charakteryzuje narratora; • odnajduje motyw Boga w wierszu *Szewczyk*; • cytuje powtarzającą się strofę, próbuje wyjaśnić jej rolę w kompozycji utworu	• uzasadnia przynależność *Szewczyka* do gatunku pieśni; • określa świat przedstawiony utworu, odwołując się do fragmentów; • próbuje komentować wypowiedź bohatera lirycznego; • wymienia powtarzające się elementy kompozycyjne utworu	• czyta głośno, dokonując interpretacji; • wyjaśnia, odnosząc się do tekstu *Szewczyka*, znaczenie motywu Boga; • odpowiada, co – według utworu Leśmiana – jest sensem ludzkiego życia	• wskazuje liryczne cechy utworu Leśmiana; • formułuje – na podstawie utworu *Szewczyk* – refleksje o charakterze filozoficznym; • porównuje sposób kreowania świata przedstawionego w utworze *Szewczyk* z innymi utworami Leśmiana
Czytelnik czyta w czytelni poczytne czasopismo, czyli o wyrazach podstawowych i pochodnych (lekcja dwugodzinna)	*Wyrazy podstawowe i pochodne*, *Funkcje formantów* – podręcznik *Gramatyka i stylistyka* (s. 53–58) wyraz podstawowy, wyraz pochodny, podstawa słowotwórcza, formant (przedrostek, przyrostek, wrostek, formant zerowy), parafraza słowotwórcza	• używa pojęć: *wyraz podstawowy*, *wyraz pochodny*, *podstawa słowotwórcza*, *formant*, *parafraza słowotwórcza*; • wyodrębnia w wyrazie pochodnym podstawę słowotwórczą i formant (typowe przykłady); • rozróżnia rodzaje formantów słowotwórczych: przyrostek, przedrostek; • tworzy wyrazy pochodne od podstawowych przez dodawanie przyrostków i przedrostków; • wskazuje wyrazy podstawowe do pochodnych; • rozpoznaje wyrazy słowotwórczo niepodzielne	• wskazuje w wyrazach oboczności spółgłoskowe i samogłoskowe; • poprawnie zapisuje wyrazy pochodne zawierające w sobie oboczności spółgłoskowe i samogłoskowe	• wyjaśnia znaczenie pojęć: *wyraz podstawowy*, *wyraz pochodny*, *podstawa słowotwórcza*, *formant*, *parafraza słowotwórcza*; • wyodrębnia w wyrazie pochodnym podstawę słowotwórczą i formant	• rozróżnia rodzaje formantów słowotwórczych: wrostek, formant zerowy; • tworzy wyrazy pochodne przez dodawanie wrostków oraz użycie formantu zerowego
Słownikowi krewni, czyli rodzina wyrazów (lekcja godzinna)	*Rodzina wyrazów*,– podręcznik *Gramatyka i stylistyka* (s. 59–60) rodzina wyrazów, rdzeń, rdzeń	• używa pojęć: *rodzina wyrazów*, *rdzeń*, *rdzeń oboczny*, *wyraz pokrewny*; • tworzy – według wzoru – łańcuch wyrazów podstawowych	• zapisuje oboczności rdzenia; • rozróżnia wyrazy pokrewne i bliskoznaczne	• wyjaśnia znaczenie pojęć: *rodzina wyrazów*, *rdzeń*, *rdzeń oboczny*, *wyraz pokrewny*; • tworzy wyrazy pokrewne do podanego wyrazu	• tworzy wykres rodziny wyrazów

	oboczny, wyraz pokrewny	i pochodnych; • uzupełnia wykres rodziny wyrazów; • wyodrębnia rdzeń w rodzinie wyrazów			
Co złożone, co zestawione, a co zrośnięte? O wyrazach złożonych (lekcja godzinna)	*Wyrazy złożone* – podręcznik *Gramatyka i stylistyka* (s. 61–62) wyraz złożony, zrost, złożenie, zestawienie	• używa pojęcia *wyraz złożony*; • rozróżnia zestawienia, zrosty, złożenia; • podaje wyrazy podstawowe stanowiące podstawę do utworzenia wyrazów złożonych	• tworzy zestawienia, złożenia i zrosty od podanych wyrazów podstawowych; • zna zasady pisowni złożeń (z łącznikiem i bez niego)	• wyjaśnia pojęcie *wyraz złożony*; • omawia kryteria podziału wyrazów złożonych; • rozróżnia wyrazy niepodzielne i podzielne słowotwórczo, a wśród nich złożenia, zestawienia i zrosty; • zna i poprawnie stosuje zasady pisowni złożeń (z łącznikiem i bez niego)	• wskazuje podstawy słowotwórcze w wyrazach złożonych; • wyodrębnia formanty w wyrazach złożonych
Dojrzewanie do pisarstwa – Aleksander Fredro, *Autobiografia* (lekcja godzinna)	Fredro, *Autobiografia*, fragmenty (s. 267–269) Juliusz Kossak, *Aleksander Fredro*, (s. 269) biografia, autobiografia	• czyta cicho ze zrozumieniem, wyszukując potrzebne informacje; • wymienia wydarzenia historyczne przywołane w tekście; • cytuje zdanie relacjonujące moment zainteresowania się Fredry dramatem; • odróżnia tekst biograficzny od autobiografii	• opowiada o pobycie pisarza w Paryżu; • odczytuje fragment będący refleksją o współistnieniu dramatu i teatru	• uzasadnia przynależność przywołanego tekstu do gatunku autobiografii; • wypowiada się na temat edukacji dzieci w Galicji w XIX w.; • wskazuje i nazywa ważne wydarzenia historyczne przywołane przez Fredrę; • odtwarza współczesnym językiem rozważania na temat powołania autora dramatycznego	• wyjaśnia różnice między biografią i autobiografią; • podaje przykłady tekstów reprezentujących gatunek biografii i autobiografii; • wyjaśnia sens wyrażenia *szkoła świata*; • wyjaśnia słowa Fredry ujawniające młodzieńcze rozumienie powołania autora jako twórcy dramatycznego; • redaguje jednoaktówkę *Strach nastraszony*
Komedia, młodsza siostra tragedii (lekcja godzinna)	*Komedia, siostra tragedii* (s. 261–262) fotos z inscenizacji *Snu nocy letniej* Williama Szekspira, reż. Jacek Bunsch (s. 263) komedia, komizm intryga	• wyszukuje w tekście wskazane informacje; • odróżnia – na podstawie cech gatunkowych – komedię od tragedii; • odróżnia różne rodzaje komizmu	• wyszukuje w tekście najważniejsze informacje; • wymienia cechy komedii; • nazywa rodzaje komizmu	• odtwarza najważniejsze informacje z tekstu; • samodzielnie wyjaśnia znaczenie pojęcia *komizm*; • charakteryzuje różne rodzaje komizmu	• formułuje – na podstawie tekstu – wypowiedź związaną z podejmowanym przez tekst tematem; • wyjaśnia sens komizmu jako kategorii estetycznej; • podaje i omawia – w odniesieniu do znanych mu tekstów kultury – przykłady różnych rodzajów komizmu
***Zemsta* Fredry – komedia charakterów, komedia intrygi** (lekcja godzinna)	Aleksander Fredro, *Zemsta* (lektura czytana w całości) *Zemsta* – zadania do lektury (s. 265–266) komizm, komedia, intryga	• zna podstawowe informacje na temat Aleksandra Fredry i *Zemsty* • przypisuje dzieło Fredry do właściwego rodzaju literackiego; • posługuje się słownictwem związanym z dramatem jako rodzajem literackim; • wskazuje w tekście elementy komizmu	• wskazuje w *Zemście* elementy dramatu, np. akt, scena, tekst główny, tekst poboczny, monolog, dialog; • wskazuje w utworze cechy charakterystyczne dla komedii; • wskazuje w tekście różne typy komizmu	• udowadnia – odwołując się do przykładów z tekstu – że *Zemsta* jest komedią; • określa, jakie informacje zostały zawarte w didaskaliach; • charakteryzuje *Zemstę* jako komedię charakterów	• wskazuje elementy struktury wewnętrznej dramatu: ekspozycja (wstęp, zarysowanie głównego wątku), zawiązanie i rozwinięcie akcji, punkt kulminacyjny, rozwiązanie akcji; • wskazuje środki teatralne pozwalające wyeksponować komizm tekstu
Kto się na kim	Aleksander Fredro,	• przedstawia głównych	• charakteryzuje bohaterów	• przedstawia motywacje	• zna okoliczności powstania

mści i dlaczego? (Aleksander Fredro, *Zemsta*) (lekcja dwugodzinna)	*Zemsta* (lektura czytana w całości) *Zemsta* – zadania do lektury (s. 265–266)	bohaterów komedii Fredry; • wyjaśnia tytuł dzieła, wykorzystując synonimy; • wyszukuje w tekście potrzebne informacje	komedii Fredry; • wskazuje postać, której udało się osiągnąć cel, i uzasadnia swój wybór; • określa związek tytułu z działaniami bohaterów	poszczególnych postaci; • wskazuje bohatera, który niczego nie zyskuje, określa, co go odróżnia; • wyjaśnia motto utworu	*Zemsty* (kontekst biograficzny); • wyjaśnia związek „zaskakującej sprzeczności” z istotą komizmu
Pochwała czy krytyka rzeczywistości ukazanej w *Zemście*? (lekcja godzinna)	Aleksander Fredro, *Zemsta* (lektura czytana w całości) *Zemsta* – zadania do lektury (s. 265–266)	• określa czas i miejsce wydarzeń; • wskazuje w tekście elementy kultury szlacheckiej; • podejmuje próbę sformułowania odpowiedzi na pytanie zawarte w temacie lekcji	• wskazuje szlacheckie obyczaje ukazane w *Zemście*; • określa, co jest przez Fredrę wyśmiewane	• wskazuje wartości ważne dla szlacheckich bohaterów komedii Fredry; • określa, jaki charakter ma *Zemsta*: krytyczny czy pochwalny, oraz uzasadnia swoje stanowisko	• wykorzystuje w interpretacji *Zemsty* wiedzę dotyczącą historii i kultury szlacheckiej
Różne oblicza widowisk teatralnych (*Wszystko jest teatrem?*) (lekcja godzinna)	*Wszystko jest teatrem?* (s. 273–276) fotosy z przedstawienia baletowego (s. 274), z opery (s. 275), ze spektakli pantomimy (s. 275) opera, pantomima, spektakl baletowy	• czyta cicho, wyszukując w tekście najważniejsze informacje; • formułuje definicję teatru jako widowiska; • określa związek między aktorem a widzem; • stosuje w wypowiedziach słownictwo związane z teatrem	• charakteryzuje związki opery i spektaklu baletowego z przedstawieniem teatralnym; • wskazuje różnice między klasycznym przedstawieniem teatralnym a pantomimą	• łączy rodzaj widowiska ze znakiem teatralnym i formą wyrazu artystycznego	• podaje i omawia przykłady zjawisk pozateatralnych zawierających elementy teatru (np. widowiska sportowe)
Sprawdzian nr 4 i omówienie (dwie godziny lekcyjne)					
Skróty (lekcja godzinna)	*Skróty* – podręcznik *Gramatyka i stylistyka* (s. 66–67) skrót	• używa terminu *skrót*; • prawidłowo odmienia skróty; • adresuje listy, poprawnie używając skrótów	• zapisuje i odczytuje często stosowane skróty; • zna zasady odmiany skrótów; • zna zasady interpunkcyjne zapisu skrótów; • projektuje wizytówki, stosując w zapisie skróty	• wyjaśnia znaczenie terminu *skrót*; • zna i poprawnie stosuje zasady interpunkcyjne zapisu skrótów	• używa w wypowiedziach skrótów, oceniając ich przydatność i zrozumiałość
NIP dla ZUS-u i BOR w ONZ. Skrótowce (lekcja godzinna)	*Skrótowce* – podręcznik *Gramatyka i stylistyka* (s. 63–65) skrótowiec, literowiec, głoskowiec , sylabowiec, skrótowiec mieszany	• używa terminu *skrótowiec*; • prawidłowo odmienia skrótowce; • rozróżnia grupy skrótowców: literowce, głoskowce, sylabowce, skrótowce mieszane	• zapisuje i odczytuje często stosowane skrótowce; • zna zasady odmiany skrótowców; • zna zasady ortograficzne zapisu skrótowców	• wyjaśnia znaczenie terminu *skrótowiec*; • dostosowuje formę orzeczenia do łączącego się z nim skrótowca; • zna i poprawnie stosuje zasady ortograficzne zapisu skrótowców	• omawia kryteria podziału skrótowców na literowce, głoskowce, sylabowce, skrótowce mieszane; • używa w wypowiedziach skrótowców, oceniając ich przydatność i zrozumiałość
Od przybytku głowa nie boli?... W świecie prasy –	*Gazeta w podręczniku* (s. 328–329)	• wypowiada się na temat swoich doświadczeń czytelniczych związanych z prasą;	• wyjaśnia, czego zwykle poszukuje się w gazetach i czasopismach;	• wyjaśnia pojęcia: *prasa*, *gazeta*, *czasopismo*; • wymienia rodzaje prasy,	• przedstawia wybrane czasopisma, które odegrały ważną rolę w polskiej kulturze;

dawniej i dziś (lekcja godzinna)	infografika: *Z historii polskiej prasy* (s. 338–339) gazeta, prasa, czasopismo	• rozróżnia pojęcia: *prasa*, *gazeta*, *czasopismo*; • czyta ze zrozumieniem informacje zawarte w tekście oraz w infografice	• wymienia rodzaje prasy ze względu na zainteresowania odbiorców; • podaje charakterystyczne cechy czasopisma internetowego; • określa przyczynę i skutek wynalezienia druku	klasyfikując je według różnych kryteriów; • wskazuje typowe elementy układu treści w prasie; • zna najważniejsze fakty z historii prasy; • ocenia, w jakim stopniu wynalazki techniczne mogą zagrozić tradycyjnej prasie	• omawia rolę prasy we współczesnym świecie; • wskazuje i omawia walory prasy, których nie mogą zastąpić najnowsze sposoby komunikowania się ludzi; • wskazuje interesujące dla siebie rodzaje prasy i uzasadnia swój wybór
Wśród szpalt, kolumn i tytułów (lekcja godzinna)	*W informacji i artykule nie zapomnij o tytule!* (s. 333–334) *Gimnastyka umysłowa, czyli jak zatytułować* (s. 335–337) tytuł, nadtytuł, podtytuł	• wie, jakie funkcję pełni tytuł; • zna pojęcia: *nadtytuł*, *podtytuł*	• określa cechy dobrego tytułu; • wyjaśnia pojęcia: *nadtytuł*, *podtytuł*	• analizuje budowę tytułów; • przyporządkowuje tytuł do określonej kategorii, uzasadnia swoją decyzję	• ocenia tytuły prasowe i uzasadnia ocenę; • nadaje tytuły zapowiadanym artykułom
Na tropie dziennikarza profesjonalisty (lekcja godzinna)	Stanisław Bortnowski, *Być dziennikarzem* (s. 331–332)	• wyszukuje w tekście wskazane informacje; • cytuje fragment zawierający zwięzłą charakterystykę dziennikarza; • nazywa cechy dobrego dziennikarza	• omawia cytowane fragmenty tekstu; • tworzy portret dobrego dziennikarza	• cytuje zdanie będące reklamą zawodu dziennikarza; • odróżnia wrodzone predyspozycje dziennikarza od wypracowanych umiejętności	• komentuje zawartość treściową i formę tekstu; • posługuje się czynnie słownictwem związanym z dziennikarstwem
Co? Gdzie? Kiedy? Dlaczego? Z jakim skutkiem? – czyli o dobrej informacji (lekcja godzinna)	*Informacja – chleb powszedni dziennikarza i artykuł pierwszej potrzeby* (s. 340–342) informacja, opinia, manipulacja	• odróżnia tekst informacyjny od oceniającego; • porządkuje fakty	• wyjaśnia istotę manipulacji; • układa informację na podstawie uporządkowanych faktów	• podaje przykłady manipulacji prasowej; • przekształca tekst informacji, usuwając z niego niepotrzebne elementy	• wyjaśnia różnice między obiektywną informacją a oceną; • układa wyczerpującą i dobrze skonstruowaną informację
Od wzmianki do sprawozdania – sztuka informowania (lekcja godzinna)	*Od wzmianki do sprawozdania. Sztuka informowania* (s. 343–344) wzmianka, zapowiedź, notatka, sprawozdanie, sylwetka	• zna nazwy podstawowych gatunków tekstów informacyjnych; • redaguje wzmiankę, zapowiedź sprawozdanie	• omawia podstawowe gatunki tekstów informacyjnych; • redaguje wzmiankę, zapowiedź sprawozdanie, zachowując wszystkie cechy tych form	• wskazuje i omawia przykłady różnych tekstów informacyjnych; • redaguje notatkę, sylwetkę	• charakteryzuje poszczególne gatunki tekstów informacyjnych; • redaguje notatkę, sylwetkę, zachowując wszystkie cechy tych form
Sprawdzian diagnostyczny na koniec klasy 7. i jego omówienie					

(dwie godziny lekcyjne)					
Ćwiczymy przekształcanie tekstów (lekcja godzinna)	*Przekształcanie tekstu* – podręcznik *Gramatyka i stylistyka* (s. 90–92) streszczanie, skracanie, rozbudowywanie, plagiat	• zna różne sposoby przekształcania tekstu; • rozumie konieczność poszanowania własności intelektualnej autora przekształcanego tekstu	• stosuje wybrane formy przekształcania tekstu	• stosuje synonimy i słownictwo o węższym lub szerszym zakresie	• potrafi dokonywać przekształceń na tekście przy zachowaniu różnorodnego słownictwa
Wśród żywiołów morza w *Żegludze* Adama Mickiewicza (lekcja godzinna)	Adam Mickiewicz, *Żegluga* (s. 169)	• uważnie słucha wzorcowej recytacji; • opowiada o sytuacji lirycznej; • opisuje stan morza w analizowanych tekstach kultury; • opisuje – w odniesieniu do wiersza *Żegluga* – okręt ukazany w tym liryku; • potwierdza swoje stanowisko odpowiednimi cytatami z wiersza Mickiewicza	• czyta głośno, dokonując interpretacji; • charakteryzuje osobę mówiącą w tekście; • przedstawia wrażenie, jakie żegluga wywiera na bohaterze; • określa sposób ukazania okrętu w utworze Mickiewicza; • zna pojęcie *liryka bezpośrednia*	• redaguje opis przeżyć w formie kartki z podróży; • omawia zależności między światem zewnętrznym a wewnętrznym światem osoby mówiącej w wierszu *Żegluga*; • wskazuje językowe środki dynamizujące wypowiedź osoby mówiącej w liryku Mickiewicza	• wyjaśnia symboliczne znaczenie motywu podróży w wierszu *Żegluga*; • wskazuje, co w odniesieniu do wiersza można określić jako niezwykłe i na czym ta niezwykłość polega
Noc, morze i poeta – wokół wiersza Adama Zagajewskiego (lekcja godzinna)	Adam Zagajewski, *Noc, morze* (s. 235)	• formułuje opinię na temat wiersza Zagajewskiego; • opisuje okoliczności i scenerię przedstawione w utworze; • wskazuje bohatera lirycznego i osobę mówiącą w liryku *Noc, morze*; • określa nastrój wiersza	• opisuje morze ukazane w wierszu Zagajewskiego; • wskazuje i nazywa środki poetyckie wpływające na nastrój wiersza *Noc, morze*; • określa temat utworu	• odczytuje symboliczne znaczenia morza, nocy i słońca w wierszu Zagajewskiego; • określa, co mogło być impulsem do powstania liryku Zagajewskiego; • wskazuje, co może być inspiracją do napisania wiersza	• porównuje obraz morza w wierszach Mickiewicza i Zagajewskiego; • omawia wpływ środków poetyckich na obraz pejzażu morskiego w obu przywołanych lirykach
Walizka, a w niej… (Adam Zagajewski, *Walizka*) (lekcja godzinna)	Adam Zagajewski, *Walizka* (s. 233)	• przedstawia sytuację liryczną w wierszu *Walizka*; • określa tożsamość osoby mówiącej w wierszu; • wypisuje określenia dotyczące bohatera lirycznego; • wybiera z wiersza cytat, który uważa za szczególnie ważny, i uzasadnia swój wybór; • podejmuje próbę określenia tematyki utworu	• wskazuje w wierszu sformułowania potoczne i mające charakter poetycki; • wyodrębnia w utworze fragmenty o charakterze opowieści i refleksji, określa ich tematykę; • określa tematykę utworu, odwołując się do wybranych cytatów; • ocenia postawę osoby mówiącej w wierszu	• czyta głośno, dokonując interpretacji głosowej wiersza; • formułuje refleksję na temat języka utworu; • wyjaśnia znaczenie tytułowego motywu; • interpretuje wiersz *Walizka* jako utwór o tematyce egzystencjalnej; • proponuje inny tytuł wiersza, uzasadnia swój wybór	• wyjaśnia pojęcie ironii poetyckiej w kontekście wiersza Zagajewskiego; • formułuje pisemnie hipotezę interpretacyjną i rozważa ją, przywołując odpowiednie argumenty

Ocenę celującą otrzymuje uczeń, który spełnia wymagania dopełniające, a także inne – określone przez nauczyciela – wymagania na tę ocenę, np.:

- wyróżnia się swoją wiedzą i umiejętnościami;
- pracuje samodzielnie, cechuje go kreatywność;

- świadomie i funkcjonalnie posługuje się bogatą terminologią;
- samodzielnie analizuje i interpretuje teksty należące do literatury pięknej i literatury faktu;
- czyta, rozumie i wykorzystuje teksty popularnonaukowe, naukowe i publicystyczne;
- samodzielnie analizuje i interpretuje inne teksty kultury (np. dzieła malarskie, filmowe) z uwzględnieniem specyfiki wykorzystywanych w nich środków wyrazu;
- formułuje problemy, proponuje sposoby ich rozwiązania;
- tworzy bezbłędne wypowiedzi ustne i pisemne;
- bierze udział w konkursach przedmiotowych;
- publikuje swoje teksty.

Ocenę niedostateczną otrzymuje uczeń, którego wyniki nie osiągają poziomu wymagań koniecznych, w związku z tym nie jest w stanie, nawet z pomocą nauczyciela, wykonać zadań o niewielkim stopniu trudności. Brak wiedzy i umiejętności wyklucza osiągnięcie nawet minimalnego postępu.